

REVISTA DE **SANT JULIÀ DEL LLOR I BONMATÍ**

4a època - setembre 2015

L'amic

43

Bonmatí. Any 1962

Serveis

TELÈFONS I DADES D'INTERÈS

Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí

Tel. 972 42 22 96 - Fax 972 42 33 34
info@stjuliabonmati.com
www.stjuliabonmati.com
Pàgina oficial de l'Ajuntament al Facebook

Registre Civil i Jutjat de Pau de Bonmatí

Tel. 972 42 22 96 - Fax 972 42 33 34

Escola Sant Jordi

Tel. 972 42 10 70 - Fax 972 42 31 50
b7000123@centres.xtec.es
http://www.xtec.cat/centres/b7000123/

Parròquia de Santa Maria de Bonmatí

Tel. 972 42 08 07 - 639 35 61 94
m.brugada.c@gmail.com

Ràdio Bonmatí

Tel. 972 42 44 92
radiobonmati@gmail.com
www.radiobonmati.net

Bar Centre Cívic de Bonmatí

Tel. 660 911 602
ccivicbonmati@gmail.com

Bar El Racó dels Amics

Tel. 616 880 432

Bar Restaurant Can Jans

Tel. 972 42 30 03 (Bar)

Restaurant Duc de l'Obac

Tel. 972 42 09 77

Restaurant La Barca

Tel. 972 42 09 63

Turisme Rural Can Vila

Tel. 972 42 37 12

Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona

Tel. 972 24 74 20

Telèfon d'Emergències (urgències sanitàries, incendis i salvaments, seguretat ciutadana, protecció civil). Tel. 112

Mossos d'Esquadra - Comissaria de Santa Coloma de Farners

Tel. 972 18 16 75 - Fax 972 84 22 01

Atenció a les Dones en Situació de Violència

Tel. 900 900 120

Servei d'Assessorament Jurídic en Llei d'Estrangeria

Tel. 972 20 49 80 (Càritas)

Teisa

Oficines: 972 20 48 68 (central)
972 20 02 75 (Girona)
972 26 01 96 (Olot)

Fecsa Endesa

Avaries: 902 77 00 77

Correus d'Anglès

Horari d'oficina: De dilluns a divendres, de 9.30 a 14.30 h.
Dissabtes, de 9.30 a 13 h.
Tel. 972 42 22 21

Consell Comarcal de la Selva

Oficines: Tel. 972 84 21 61
Fax 972 84 08 04
comarca@selva.cat - www.selva.cat

Xaloc (gestió tributària)

C/ Major, 156 - Salt. Tel. 972 40 27 77

FARMÀCIES

Farmàcies de guàrdia (informació)

www.cofgi.com

Farmàcia de Bonmatí

M. José Medina Bonora: Tel. 972 42 22 31

Farmàcies d'Anglès

Adela Bonmatí: Tel. 972 42 08 89
Teresa Franch: Tel. 972 42 00 51

Farmàcia de la Celleria

Marta Jornet: Tel. 972 42 14 63

Farmàcia d'Amer

Soledat Bassó: Tel. 972 43 03 16

SALUT

CAP d'Anglès (de 8 h a 20 h)

Tel. 972 42 14 98

Urgències i Ambulàncies. Tel. 112

Atenció Continuada de Santa Coloma de Farners

(de 20 h a 8 h) - Tel. 972 84 30 16

Sanitat Respon

Tel. 902 11 14 44

HORARIS DE SERVEIS

Atenció municipal

Oficines: De dilluns a divendres, de 9 a 14h
Dimecres, de 17 a 20 h (excepte a l'agost)

- Secretaria: De dilluns a dijous.
- Alcaldia: Cal concertar visita prèviament.
- Oficina tècnica: Cal concertar visita prèviament.

Serveis Socials

Treballadora social: Cada divendres al matí
Educador social: Cada dijous al matí
Per concertar entrevista: tel. 972 42 22 96 (ajuntament) // 972 84 21 61 (cita prèvia)

Consultori Mèdic

Dimarts i divendres, de 8 a 15 h
Dr. Antoni Viñas - DUI Gemma Caparrós

Farmàcia M. José Medina Bonora

De dilluns a divendres, de 9.30 a 13.15 h i de 16.30 a 20 h.
Dissabtes, de 9.30 a 13 h.
Per farmàcia de guàrdia, consulteu
www.cofgi.com - Tel. 972 42 22 31

Parròquia de Bonmatí

Horari de misses:
Missa anticipada (dissabtes i vigílies de festius), a les 18 h.

RESIDUS

Deixalleria mòbil

Cada primer dimecres de mes, al davant de l'envelat
Horari: D'octubre a maig, de 9 a 13.30 h i de 15 a 18.30 h
De juny a setembre, de 7 a 14.30 h

Trastos voluminosos

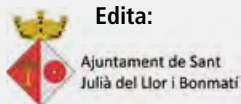
Retirada a domicili cada primer dijous de mes (la nit abans s'han de deixar els trastos al carrer). Cal trucar prèviament a l'ajuntament o al 902 103 493 (Atenció Ciutadana sobre Residus)

Restes d'esporga i poda

Contenedor situat al final del carrer del Molí (cal demanar la clau a l'ajuntament)

Índex

Serveis.....	2
Llinda	3
Entitats.....	4
Actualitat	20
Història	30
Retrats	36
Reportatge	41
Relats.....	54
Cuina	58
M'agrada	59

Edita:

Ajuntament de Sant
Julià del Llor i Bonmatí

Amb la col·laboració de:

Diputació de Girona

Consell de redacció:

Anna Pagès, Xevi Pijaume,
Rosa Taberner, Marta Cos,
Anna Marcó, Gemma Domín-
guez, Lluís Orri, Àngel Pubill,
Josep M. Quer, M. Carme
Domènech, Gemma Caparrós

revista.lamic@gmail.com

Impressió:

Impremta Pagès
Tel. 972 420 107 - Anglès

Portada:

Foto aèria del 8 de juliol del
1962, del fons SACE (Servicios
Aéreos Comerciales Espa-
ñoles), dipositat a l'Institut
Cartogràfic i Geològic de
Catalunya.

Dipòsit Legal: GI-1210-1993

El Consell de Redacció no
s'identifica necessàriament
amb les opinions dels articles
publicats.

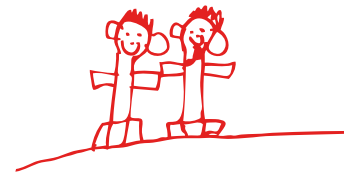
Seguint la mateixa estructura dels últims anys, us presentem aquest nou número de la revista *L'Amic*. Les primeres pàgines, reservades a les entitats del nostre municipi, van seguides de l'apartat d'Actualitat, que centrem en un tema que no pot ser més actual: l'economia. Per això hem volgut fer un retrat d'algunes de les empreses que tenim implantades al nostre poble, per fer-nos una idea de com se'n surten tot i els entrebancs que troben.

Setanta anys després de l'últim consell de guerra a les comarques gironines, dediquem la secció d'Història a conèixer el cas dels bonmatinencs víctimes de la postguerra que van ser afusellats i encausats. En els capítols de Retrats també mirem enrere i recordem dos personatges nascuts al poble: Mn. Lluís Domènech i Xavier Viñolas. Entre els Reportatges, tanquem el que vam encetar l'any passat sobre el camí ral de Girona a Amer passant per Sant Julià i n'ofereim quatre més, sobre la vil·la romana de Sant Julià, sobre la titularitat de l'església de Sant Julià, sobre el reciclatge de taps i sobre tecnologia d'enregistrament. I tanquem amb Relats, l'apartat de Cuina i el M'agrada de l'Anna Marcó. Moltes gràcies a tots els col·laboradors. Fins l'any que ve!

Consell de Redacció

Fa cent anys, el 1915...

- Al gener, es busca un local que funcioni com a escorxador provisionalment, mentre no se'n construeixi un de definitiu aïllat dels habitatges.
- Al febrer, un treballador de les mines, de 20 anys, mor en caure al fons d'un pou. La demanda de plom potenciada per la Primera Guerra Mundial provoca un augment de l'activitat minera i també dels accidents laborals a les mines.
- A l'abril, Josep M. Bonmatí sol·licita establir una línia de transport i distribució d'energia elèctrica de 110 volts que travessi el riu pel pont de la carretera de Sant Martí de Llémna.
- Al maig, s'autoritza la societat Minas de San Julián de Llor a establir una línia elèctrica des de la Central Bonmatí fins a les seves mines, i dues estacions de transformació.
- S'aixeca un molí de barita de dotze moles al pla de can Sidro, en el lloc conegut avui com la plaça del Motor. S'hi fa el rentat i l'ensacat dels minerals que es porten amb vagonetes des de les mines.
- A l'agost, per commemorar l'aniversari de la mort de Don Manuel, en un acte públic la família Bonmatí fa una aportació de 2,50 pessetes a tots els habitants de la Colònia (650 persones en aquell moment) mitjançant llibretes d'estalvis de la Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros. També obsequia els veïns amb un retrat del difunt.
- A l'agost, Josep M. Bonmatí sol·licita la propietat de la mina de plom María Teresa, al paratge anomenat Torrent de Bàscara.
- Al setembre, Josep M. Bonmatí es casa a la capella familiar amb M. Teresa Berenguer i Janer. Abans de la cerimònia, el bisbe beneeix la imatge de la Immaculada Concepció que la núvia ha regalat per al temple.
- Al novembre, la societat Minas de San Julián de Llor sol·licita la propietat de la mina Beluka, situada entre cal Ros i la Rovira, per explotar plom.
- L'empresari Salvador Torras Domènech, de la Paperera Torras, és rellevat a la presidència de la Cambra de Comerç de Girona, càrrec que havia ocupat des de la fundació de la cambra gironina, el 1910.

ABS Anglès

DOCUMENT DE VOLUNTATS ANTICIPADES (DVA)

Què és el document de voluntats anticipades (DVA)?

És un escrit on la persona fa constar com vol que se la tracti en cas de patir una malaltia greu i no poder expressar la seva voluntat.

Per què és important fer el document de voluntats anticipades (DVA)?

Alleuja la responsabilitat als familiars en moments difícils del procés d'emmalaltir. Dóna orientació a l'equip que en un futur el pugui estar tractant.

Quina informació podeu fer constar al document de voluntats anticipades (DVA)?

Fins on voleu que s'arribi quan us tractin i quines tècniques o tractaments no voleu que se us administrin, qui ha de ser el vostre representant en cas de no poder expressar-vos, si voleu ser donant d'òrgans...

Com es fa un document de voluntats anticipades (DVA)?

Cal que la persona garanteixi la seva identitat, que té capacitat per decidir, que coneix el contingut del DVA i que correspon amb la seva voluntat. Per tal de garantir aquests requisits de validesa, el DVA s'ha d'atorgar davant d'un notari o amb la intervenció de tres testimonis.

Quins són els requisits de validació del DVA davant de tres testimonis?

La llei exigeix que els tres testimonis siguin majors d'edat, que tinguin la capacitat d'obrar i que, com a mínim, dos d'ells no tinguin relació de parentiu fins al segon grau ni que estiguin vinculats amb la persona per relació patrimonial.

Un cop validat, és també efectiu el DVA?

No. El DVA té validesa un cop escrit i signat per la persona

i pel notari o els testimonis, però no es fa efectiu fins que la persona perd les capacitats de decisió i comunicació.

El DVA s'ha de registrar a la història clínica de la persona que l'atorga?

Quan la persona lliura el DVA al seu metge o metgessa responsable o al seu centre mèdic de referència, s'ha d'incloure a la seva història clínica. Cada història clínica ha d'assenyalar en un lloc visible si la persona titular ha formalitzat un DVA, per tal de facilitar-ne el coneixement i l'accessibilitat als professionals que n'han de tenir cura.

I si m'ho repenso?

Un DVA es pot modificar o anul·lar en qualsevol moment.

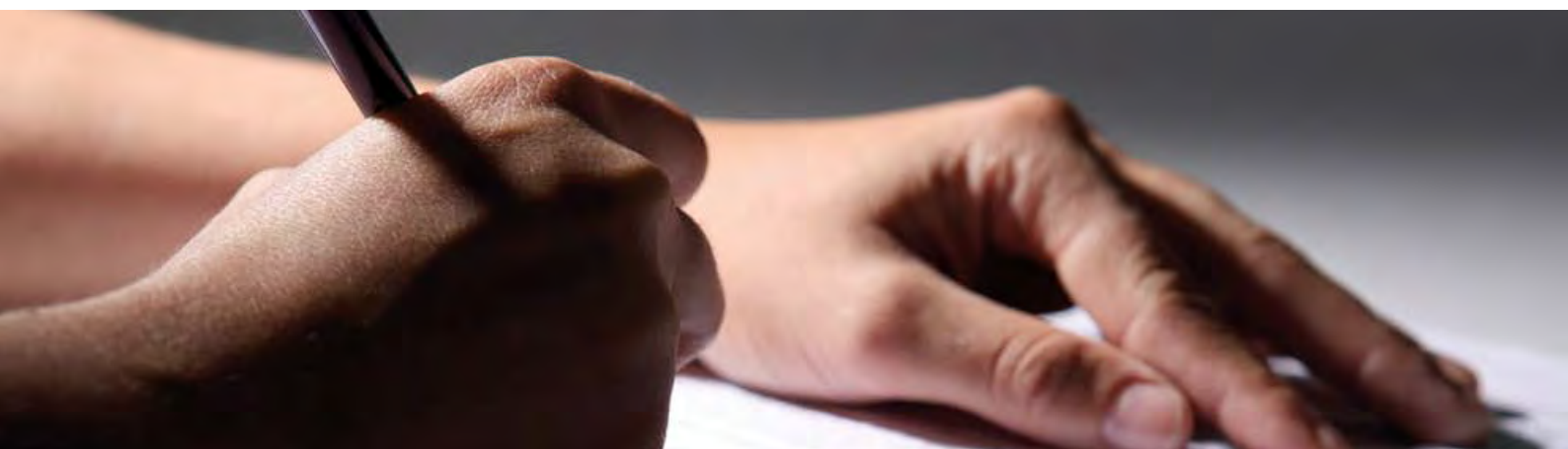
Quina és la documentació necessària per inscriure el DVA al registre central?

- El full de sol·licitud emplenat degudament amb lletra majúscula i signat.
- Una fotocòpia d'aquest full de sol·licitud perquè pugui ser retornat amb el segell del registre.
- El DVA amb totes les signatures.
- Les fotocòpies compulsades dels DNI de la persona atorgant i dels tres testimonis.

Per a més informació, acudiu al CAP o al vostre equip sanitari.

També a internet:

http://canalsalut.gencat.cat/ca/home_professionals/temes_de_salut/voluntats_anticipades/

ANC

CAP AL 27-S

Aquesta revista us arriba a les mans en un moment de plena eferescència per al país: la campanya electoral per les eleccions al Parlament del 27 de setembre, iniciada en un dia clau, l'11 de setembre, que en els últims anys és la jornada de les grans mobilitzacions. En aquesta ocasió, per la Diada, s'ha organitzat la Via Lliure. La via cap a la República Catalana. Comencem, junts, un país nou!

Assemblea Territorial de l'ANC

30.09.14. Protesta per la suspensió de la consulta del 9-N acordada pel Tribunal Constitucional

11.09.14. Compromís dels càrrecs electes municipals i dels representants de les entitats pel 9-N

09.11.14. Consulta del 9-N. Total de sobres introduïts a les urnes: 571. Total de respostes Sí-Sí: 535

11.09.14. Panera per la campanya "Ara és l'hora!". Moltíssimes gràcies a tots els col·laboradors!

09.11.14. Signatures de denúncia contra l'Estat davant la comunitat internacional per l'impediment d'una consulta o referèndum

11.09.14. Via Catalana. Vam omplir la Diagonal i la Gran Via de Barcelona, fent una gran "V" de "voluntat" i "valentia"!

Abril 2015. "27°09'2015". On tot comença". Mural al carrer Ipsi Lauro

Associació Anar-hi Anant

UN ANY MÉS, I JA EN FA 28...

Un any més, l'últim diumenge de febrer, la Marxa Anar-hi Anant va tornar a omplir els corriols de les nostres muntanyes de gent disposada a passar un matí distès i alegre.

Van ser quasi 1.800 persones, algunes provinents de pobles tan llunyans com el Pont de Suert i Vilaller, que amb la primera claror d'un dia que prometia ser assolellat i agradable es van posar en marxa després d'haver decidit de quina de les quatre rutes proposades per l'organització gaudirien.

La primera i més curta, d'uns 11 km, seguia la carretera de Constantins fins a Can Casademont; aquí agafava la pista que porta a Sant Climent d'Amer i la seguia fins més amunt de can Paradís i la Costica, baixava fins al torrent i a continuació pujava a la Pera, on hi havia l'avituallament principal. Després d'haver recuperat forces, es continuava fins a l'arribada, seguint la pista que passa per can Verneda, can Rigau, la Rovira i, quasi ja a l'entrada del poble, can Verònic.

La segona, d'uns 17 km, estava dissenyada per als que amb 11 no en tenen prou. A partir de can Paradís baixava en direcció a Calders i, just abans d'arribar a la riera, girava a l'esquerra i per un estret corriol que la travessava fins a tres vegades, es dirigia fins al peu del cingle de Sant Roc; allà, després d'haver trobat una mica de menjar i beure, girava a l'esquerra i anava fins a can Puig de Sant Climent, on prenent la pista que porta a Can Casademont anava a reunir-se amb la primera a l'altura de la Costica.

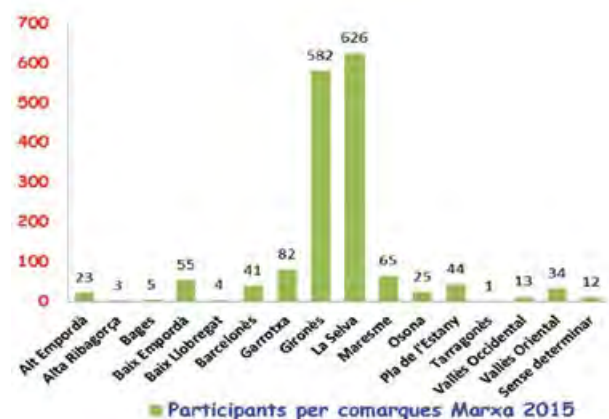
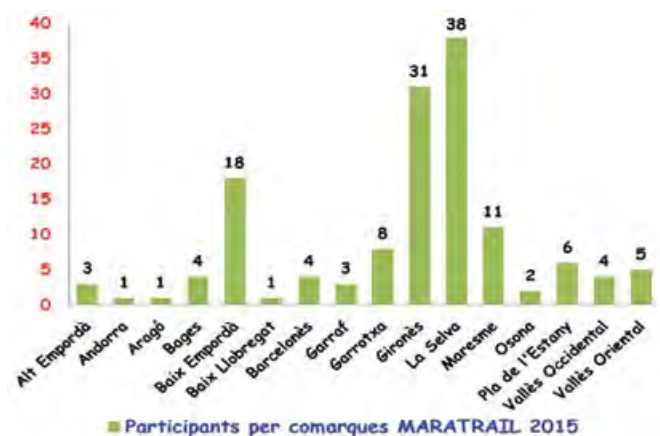
La tercera, d'uns 25 km, estava pensada per als que a més de caminar volen posar-se a prova i començar a descobrir quins són els seus límits. Seguia el recorregut de la segona, però després de l'avituallament pujava a Sant Roc i passava per Santa Lena, Santa Brígida, la font de can Catau, els corriols dels Tres Rocs, inclòs el passatge pel Puigdalí i el poblat ibèric, i, per darrere la torre de Roca-salva, baixava fins a can Puig de Sant Climent, on es retrobava amb el recorregut de la segona.

I per acabar, la reina de totes les que es fan a Bonmatí, la Maratrail. Aquest any vam tornar als orígens i al seu recorregut d'uns 42 km (*maratrail* ve de *marató*, 42,195 km, i *trail*, que consisteix a caminar o córrer per camins de muntanya). Els 140 participants van pujar fins a can Paradís, van baixar a la vall de Calders; per can Niern van arribar fins a sota can Vinyets i després, per can Muntanya, es van dirigir a Constantins i a la

capella de la Pietat; a continuació, per estrets corriols, van arribar a les Serres, a cal Gall, on hi havia un bon avituallament, i, després d'un altre km, van coincidir, a peu de cingle, amb els participants del recorregut de 25 km, amb els quals van compartir el camí fins a l'arribada.

Tothom va poder fruit d'un bon esmorzar al pati de l'escola i recollir l'obsequi, consistent en un bastó de l'empresa Finna que els podrà ajudar en futures caminades. Els participants de la Maratrail van ser obsequiats a més amb un fuet especial de Can Casademont elaborat per honorar la memòria de Jaume Casademont, fundador de l'empresa, seguint la seva antiga recepta.

L'Associació Anar-hi Anant vol agrair a tots els participants, als voluntaris que ens ajuden i a les empreses i les entitats col·laboradores, l'esforç que demostren any rere any i que fa que aquesta Marxa sigui una cita esportiva imprescindible per a moltes persones. Moltes gràcies a tots i fins a la propera edició, el 28 de febrer del 2016.

ÉS UN NO RES PERÒ HO ÉS GAIREBÉ TOT!

És un no sé què i gairebé no res!

Una cosa de no res ho fa gairebé tot. Ens posem un mallot, pantalons curts, i llisquem en l'aire encara hostil de la matinada que pica a la pell. És un naixement sempre renovat, amb una esplendor dels gestos simples de la vida. El cos esbufega, troba al cap d'uns minuts la seva flexibilitat i la seva connivència amb el "tot"... I alguns dies, de fet molt pocs, després de la primera fase del despertar, ens trobem molt amunt, sense l'embolcall carnal, una simple línia en l'espai que es desplaça.

Tot és lleugeresa, eufòria, rebel en la presó de les paraules que no poden contenir en el seu significat l'exuberància del sentiment. És un dia de gràcia! En aquest dia, no importa la forma, el cos està d'acord amb l'esperit i va encara més ràpid. Ja no es tracta d'un mateix, dels altres, tot és simple, tot és allà, la vida es resumeix en el seu gest...

Tots els que corren sovint, a tot arreu, sempre han experimentat alguna vegada aquest moment màgic en què tot està al seu lloc: les cames pugen totes soles, amb els peus esgarrapant el terra, els moviments estan encadenats amb una simfonia magistral en què la ment s'eleva més enllà d'un mateix per esdevenir el tot. Ja no hi ha cap pensament que digui o que expliqui, només hi ha un "jo" que s'obre al màxim, com si visquéssim el primer dia del món.

Què importen els anys, què importen els fracassos i els èxits, no hi ha cap necessitat de victòries o de medalles, només ser allà, vivint, i estar tan bé, amb tot, en el camí, tirant endavant, cada cop més lluny, esperant aquest moment de gràcia que de vegades, cal admetre-ho, es resisteix, arrogant, a mostrar la punta del nas. Però quan és allà, val tots els palaus del món, ja que ens ofereix la vida en tota la seva majestat.

Poseu-vos el mallot, pantalons curts, i aneu cap al tot!

**Article de Serge Moro,
extret de la revista "Sprit Trail"**

Associació de Joves

FER NOUS AMICS I AMIGUES

El Local Jove de Sant Julià del Llor i Bonmatí és un espai que vam inaugurar el 7 de març passat i on els nens i nenes poden trobar-se i realitzar activitats, fer nous amics i amigues, activitats a la pista, etcètera. Està obert els divendres de 5 de la tarda a 8 del vespre i poden venir nois i noies de més de 6 anys. Tenim dos horaris: de 5 a 7 per als de 6 a 12 anys i de 7 a 8 per als de més de 12 anys. Disposem d'ordinadors que ens ha facilitat l'Ajuntament perquè els nens i nenes puguin fer els deures o buscar algun tipus d'informació. També finalment disposem de sofà, ja que tenim pensat fer projeccions de pel·lícules algun divendres al vespre. Cada divendres es realitzen diferents tallers i activitats; els últims que hem realitzat són tallers amb material reciclat, jocs d'aigua, un clauer, un berenar saludable, hem creat la camiseta del local, hem pintat una gorra, etcètera.

Aquest setembre començarem a posar dates per fer diferents tipus de sortides i activitats, com podrien ser *paintball*, anar a Port Aventura i altres propostes que poden sorgir dels pares i les mares o dels mateixos nens i nenes. Per a qualsevol suggeriment us podeu dirigir els divendres al Local Jove.

Clàudia Moner Pérez

Associació de Joves de Sant Julià del Llor i Bonmatí

Taller de pintar gorres

Taller de berenar saludable

Taller d'orientació laboral per a joves que es va fer al mes de juny

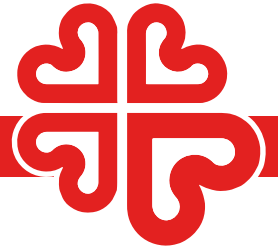
Taller de fer un bol amb confeti

Taller d'estampar les samarretes del Local

Càritas

CUINA ECONÒMICA I SALUDABLE

Aquest setembre, personal de Càritas de Girona està fent a Bonmatí un taller de cuina econòmica i saludable a les famílies que vénen derivades pels serveis socials de l'Ajuntament. Aquest taller, subvencionat

per Dipsalut (organisme que depèn de la Diputació de Girona), té com a objectiu treballar l'estalvi i la sostenibilitat, l'alimentació saludable i les habilitats personals. Fruit de l'experiència d'un taller similar en altres pobles i

ciutats de les comarques gironines, es va publicar aquest any el llibre *Cuina econòmica i saludable, receptes a 1 i 2 euros per persona*, que és el resultat d'un concurs de receptes ideades i creades per participants i persones voluntàries del Servei d'Aliments de Càritas. Aquest interessant receptari inclou una sèrie d'idees pràctiques i receptes d'aprofitament per evitar el malbaratament alimentari. En el llibre hi han col·laborat també reconeguts cuiners de Girona i comarques, com ara els germans Roca, d'El Celler de Can Roca; Jordi Jacas, d'El Molí de l'Escala; Iolanda Bustos, de La Calèndula, i Marc Gascons, d'Els Tinars. El llibre, entre altres llocs, es pot adquirir a Girona a la botiga de la Cooperativa Abacus, que també ha col·laborat en aquest projecte.

Grup Il·lusió

APROFITEM PER FER UNA CRIDA

Benvolguts bonmatinencs i bonmatinenques, Estem ja a punt per començar a preparar la cavalcada 2015-2016. Com sempre, la il·lusió que ens fa a tots nosaltres que la nostra mainada aquell dia sigui feliç i disfruti d'uns moments inoblidables, fa que les hores que passem preparant tant la botifarrada com la cavalcada les disfrutem nosaltres quasi tant com els nens i nenes quan pugem a veure Ses Majestats els Reis de l'Orient.

Aprofitem aquest espai que ens faciliten els companys de la revista L'Amic per fer una crida: aquest any necessitem gent que es comprometi amb la feina de l'agrupació. Hi ha companys que per motius familiars i de feina no poden continuar la seva tasca, i la feina que fem al Grup Il·lusió és potser una de les que més es disfruten al poble, ja que grans i petits hi participen i disfruten plegats.

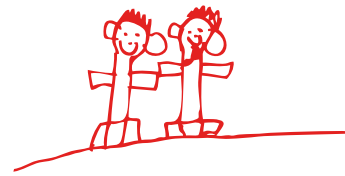
Necessitem gent jove, compromesa, que pugui dedicar unes hores a preparar el vestuari i a organitzar els nens i nenes de l'escola.

Podeu posar-vos en contacte amb l'Èlia Borràs o amb en Nitús Serrat. Animeu-vos!!! Us necessitem per fer més gran i participativa aquesta festa de tots!!!

Esperem veure-us a tots a la botifarrada que farem al novembre, com sempre, per recaptar fons per a la cavalcada.

Donem les gràcies a tots els que ens animeu i col·laboreu, perquè sense la vostra ajuda res seria possible.

Esperem que hàgiu passat un bon estiu!

Comissió de Festes de Sant Julià

UN ANY DE NOVETATS

Aquest any hi ha hagut novetats en la festa major de Sant Julià en relació amb altres anys: el diumenge no es va fer ball de tarda i el divendres es va organitzar un concert per als joves, amb els grups CampikiPugui i Mapi's Friends Band i l'actuació de la Banda de Puigdafrou a la mitja part.

El dissabte vam seguir la festa, com els altres anys, amb el concurs de botifarra amb molts premis, inflables per als

menuts de la casa i la ja tradicional botifarrada popular amenitzada pel grup d'havaneres Terra Endins. Tot seguit i per fer baixar una miqueta el sopar, es va fer ball amb l'orquestra Blue Moon.

A tots els que van participar en la festa, esperem que gaudíssiu molt de tots els actes. A partir d'ara comencem a treballar perquè el proper any la festa major sigui encara millor. Fins l'any que ve!

CampikiPugui

Botifarrada popular

Banda de Puigdafrou

Missa

Campionat de botifarra

Portada del programa. Autora: Imma Bou

La Coral

TAMBÉ FEM QUILÒMETRES!!!

En la Festa d'Homenatge a la Gent Gran del setembre del 2014

El dia 3 de gener, ben abrigades i ben acompanyades amb una bona colla d'amics i amigues de Bonmatí (i de Vilanna, i de Maçanet...), vam agafar l'autocar per anar a la Cerdanya, on un grup de cantaires d'Alp ens havien convidat a cantar nades a la residència d'avis de Bellver de Cerdanya. Va ser un dia molt afortunat!, perquè, tot i que teníem por de passar fred, vam tenir un sol i una temperatura esplèndida, i, a més a més, a alguns els va somriure la sort... Ja ho veieu: cantar té moltes satisfaccions... Us hi apunteu??

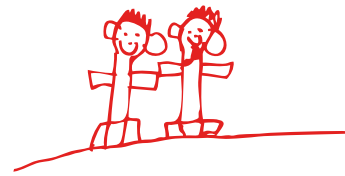
Celebrant el Nadal i l'Any Nou fent l'"amic invisible"

Alumnes de l'escola ens van acompanyar per la cantada de Nadal

A la residència d'avis de Bellver de Cerdanya, el 3 de gener del 2015

Donants de Sang

LA SANG

Què és la sang?

Per definició trobem que la sang és un líquid vermell que recorre tot el nostre organisme i que té diferents funcions vitals: respiratòria, nutritiva i defensiva. Es compon de glòbuls vermells, glòbuls blancs, plaquetes i plasma.

Per això, molta gent, sobretot els donants, saben que donar sang és donar vida, és fer un regal altruista i desinteressat a algú que en necessita per viure.

La sang que donem se separa en tres components sanguinis: el plasma, les plaquetes i els hematies (glòbuls vermells), i cada un es fa servir per tractar malalties diferents, en cas d'hemorràgies i per a intervencions quirúrgiques o trasplantaments d'òrgans.

Així, els glòbuls vermells es fan servir en casos d'anèmia aguda o crònica greu; les plaquetes, en gent amb dèficits de plaquetes, amb hemorràgies i risc hemorràgic, i el plasma, en malalts amb alteracions de la coagulació i amb hemorràgies i per produir proteïnes purificades com l'albumina o els factors de coagulació.

Com heu vist, la sang és necessària per al bon funcionament dels hospitals, sense ella no es podrien tractar la majoria dels pacients d'aquests centres. És un recurs bàsic que s'utilitza cada dia i que té una vida limitada. El problema és que no es pot fabricar artificialment i que caduca al cap de 35 dies. Per això és necessari que prenguem consciència i demanem a tothom que col·labori amb aquest petit gest de solidaritat tan gran per a la gent que el rep.

LA SANG

• Cada dia fan falta **1.000 donacions** de sang per poder atendre les necessitats dels malalts de Catalunya

• El Banc de Sang i Teixits ha de tenir reserves de sang per cobrir les necessitats equivalents a **7-9 dies**

• El Banc de Sang i Teixits centralitza les donacions de sang de Catalunya i les distribueix als hospitals

• Com que la sang caduca, cal que cada dia hi hagi donacions

La sang d'un donant se separa en tres bosses diferents

Glòbuls vermells

Caducitat ..... 42 dies

..... 4°

Usos: S'utilitzen en tractaments de càncer i en algunes operacions. També són imprescindibles quan hi ha un accident

Plaquetes

Caducitat ..... 5 dies

..... Amiant

Usos: Són necessàries per als malalts de càncer i per evitar hemorràgies

Plasma

Caducitat ..... 3 anys

..... Congelat

Usos: Es trasfereix als pacients amb alteracions de la coagulació i a grans cremats. També se'n fan medicaments

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

BANC DE SANG
I TEIXITS

@donarsang

facebook.com/donarsang

donarsang.gencat.cat

Esperem que us animeu a ajudar a salvar vides i vingueu a col·laborar en les properes donacions de sang que organitzem a Bonmatí! Us n'anirem informant!

Moltes gràcies, donants!

Calendari de donacions:

<http://www.donarsang.gencat.cat>

Futbol

FES-TE SOCI!

Un any més, la temporada va arribar a la seva fi, però aquest final de temporada 2014/15 no va ser un qualsevol, ja que les persones que havien portat el club durant aquests últims anys, realitzant una gran feina, van decidir que la seva etapa al capdavant del club havia d'acabar a causa del desgast. Volem aprofitar aquesta ocasió per agrair-los tota la feina realitzada durant tot aquest temps.

El club va realitzar una crida per trobar gent que tingués ganes de posar-se al davant del club per començar una nova etapa i d'aquesta manera poder mantenir com a mínim tres equips de futbol base i dur a terme la gestió del primer equip, però la crida no va tenir efecte i durant un parell de setmanes no estava clar que el club pogués continuar representant la nostra població.

Finalment i veient que no hi havia cap altra solució, una sèrie de jugadors del primer equip van decidir ajuntar-se i posar-se al capdavant del club per evitar que desaparegués. Un grup de joves amb molta il·lusió, moltes ganes i moltes idees noves per gestionar el club, començant una nova etapa per al CF Bonmatí, el club del nostre poble.

Pel que fa a la part esportiva, la temporada passada vam tenir tres equips de futbol base: prebenjamí, benjamí i aleví. Tots tres equips van realitzar una gran temporada pel que fa a resultats, però el que és més important és que els nostres nens van gaudir molt practicant l'esport que tant els agrada.

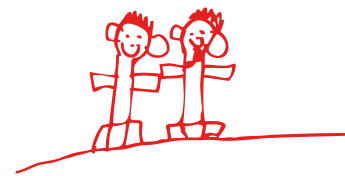
La temporada del primer equip va ser una temporada una mica irregular, amb una molt bona primera part i una segona de més fluixa, en part per culpa d'una sèrie de lesions que van reduir la possibilitat de ser més competitiu durant aquest període. Tot i això, l'equip va acabar en la part mitjana-alta de la classificació.

Aquest any el club només tindrà un equip, el de 4a catalana. A l'agost ja hem començat la pretemporada, realitzant una sèrie de partits amistosos, per preparar l'arrencada de la competició, aquest mes de setembre. Esperem dur a terme una temporada plena de bons moments i sobretot ens agradaria que la gent es tornés a sentir identificada amb el nostre club i que ens donés suport en els nostres partits com a locals.

Feu-vos socis!!!

1. 1r equip. 4a catalana. Temporada 2014/15
2. Veterans. Temporada 2014/15
3. Alevins. Temporada 2014/15
4. Benjamins. Temporada 2014/15
5. Prebenjamins. Temporada 2014/15

L'Escola

LES FAMÍLIES A L'ESCOLA

El passat 21 d'abril l'escola es va obrir a tots els pares, mares, avis, àvies i gent de poble que en tingués ganes, per venir a fer diversos tallers.

golbol

papiroflèxia

scrapbook

jardineria

teatre

hort

costura

experiments

escacs

fusteria

pastes i tes

ioga

tronc de xocolata

guitarres

fruita

metalls

Nova Frontera

UN NOU CURS A LA VISTA

Ja estem a les vigílies de l'inici de les nostres activitats! A l'octubre comencem el nou curs, i aquest cop amb algunes novetats. Per aquesta temporada, a part de les classes de gimnàstica suau per a gent gran, tenim previst fer ioga (ja en vam fer al juny, per provar si interessava), classes de català (per aprendre a escriure'l bé, o tan bé com puguem) i també classes de dibuix i pintura (amb el pintor Enric Rubió). Els dilluns continuaran els assajos de la coral i els divendres les classes de country. Totes aquestes activitats estan obertes a totes les edats, no només a la gent gran, perquè la nostra associació és de jubilats i simpatitzants... Vinga, doncs, us animeu?

La temporada passada vam fer, com solem fer un o dos cops l'any, una sortida. Aquest cop vam anar a Terrassa, per veure el Museu de la Ciència i de la Tècnica i l'ambient de la Fira Modernista. Cal dir que el Museu, a part de la zona de la fàbrica tèxtil, és impressionant i no te l'acabes en un dia! Recomanem a tothom que l'aneu a veure! Per tenir un bon record d'aquesta excursió, en Joan Puig va fer un magnífic muntatge en vídeo, que vam poder veure tots plegats al Centre Cívic. Des d'aquí volem agrair aquest detall a en Joan i felicitar-lo per l'excel·lent treball que va fer. Aquí podeu veure algunes de les fotos de la visita al museu i de la Masia Freixa de Terrassa, totes d'en Joan Puig.

La Pesca

CONCURS PER LA FESTA MAJOR DE BONMATÍ

Un any més ens vam trobar a Bonmatí, per celebrar el tradicional concurs de pesca oficial al Brugent/Basses, programat dintre dels actes de la festa major. La participació va estar formada per 61 inscrits, l'horari de celebració del concurs va ser de 7 a 11 del matí i el lloc de concentració va ser a Can Jans.

El campió del concurs va ser en Ricard Tura, de Bonmatí, situat a la pesquera n. 60 dels Tubos, amb un total de puntuació de 4.240 g. En l'apartat de peça grossa, en Ramon Garriga es va endur el premi, amb una peça que va donar un pes de 1.150 g, aconseguida a la pesquera n. 66 dels Tres Arbres.

En el sorteig de pesqueres, els lots van ser per a l'Àngel Colom i el pernil per a en Joan Rabasseda.

La quantitat de peix capturat en pes va ser de 73.520 g, amb una mitjana de pes/pescador de 1.205,25 g i amb 3 captures amb bonificació de punts.

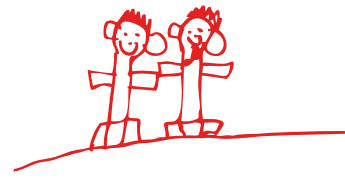
Finalitzat el concurs, el primer tinent d'alcalde de la població, en Toni Badia, va obrir el repartiment de premis i va fer entrega del premi al campió del concurs.

La classificació del concurs va ser la següent:

	Pescador	Lloc	Pesquera	Peces	Pes	Punts
1.	Ricard Tura	Riera	60 Tubos		3.240	4.240
2.	Ernest Gamell	Basses	114 Campas	1	2.160	3.360
3.	Lluís Garcia	Riera	44 Camps Futbol		2.480	3.480
4.	Carles Borrell	Basses	68 Font Peixeters		1.880	2.880
5.	Josep Vila	Riera	4 Hostal del Fang		2.320	3.320
6.	Antonio Escobar	Basses	23 Roca Foradada		1.860	2.860
7.	Ramon Garriga	Riera	66 Tres Arbres	1	2.050	3.250
8.	Francesc Bonet	Basses	71 Sorrera		2.200	3.200
9.	Thierry Vendrell	Riera	67 Font Peixeters		1.600	2.600
10.	Joan Triadú	Basses	88 Can Ter		2.150	3.150

Per finalitzar la crònica del concurs, voldríem donar les gràcies a totes les cases comercials i entitats col·laboradores, i al delegat de la SPEAC a Bonmatí, en Lluís Garcia, per la seva dedicació a fer tots els preparatius del concurs.

Pubillatge

FABULÓS!

Què puc explicar del pubillatge del 2014? Fabulós!! Per als que no van poder assistir a la proclamació de l'hereu i la pubilla del 2015, van sortir escollits: hereu David Carlos, pubilla Cristina Aranega, fadrí Oriol Vilà i dama d'honor Marta Ferrer. El pubillatge dura dos anys, per tant l'any 2016 es poden tornar a presentar l'Oriol i la Marta, i crec que sí que ho faran, perquè tots sis ja han fet sortides i ho porten al cor. A partir d'ara, l'Estel, la Núria i en David seran els que em representaran a mi... Quan m'ho van fer saber saltava d'alegria: ells ho han viscut molt aquest any i jo estic molt contenta perquè la lluita i l'esforç de 15 anys han donat el seu fruit. Portaran coses noves, perquè es coneixen aquest món tan desconegut. Són joves, alegres, amb projectes nous, i estimen molt el pubillatge, que és el que fa falta per no deixar

El meu relleu...!

perdre les nostres tradicions. Ànims, nois i noies, estaré al vostre costat per al que faci falta.

No puc oblidar els hereuets i les pubilletes. El primer any els nens i nenes no sabien res de com anava tot això, els feia vergonya i tenien por. Així que ja havia parlat amb els pares, els vam anar a buscar amb el senyor alcalde d'aquell any, en Salvador Gázquez, i els vam agafar de la mà per pujar a la tarima per posar-los la banda. L'any següent, ja a tots els feia il·lusió i ja pujaven sols!

A tots i totes que us heu presentat aquests anys, us vull agrair la vostra col·laboració i companyia, perquè m'heu fet feliç. Dono les gràcies a l'Agrupació, a l'Ajuntament i a totes les persones que desinteressadament han fet que el pubillatge fos més joiós; sense ells no ho hauria aconseguit. Ha estat una gran experiència, satisfacció, emoció, feina, felicitat i tot un record que no oblidaré mai. La satisfacció d'anar pel carrer i que tots et saludin i et facin un petó, és impagable. Us estimo a tots els del pubillatge, grans i petits, de tots aquests anys, i a totes les persones que han posat el seu interès perquè abans no coneixien el nom del nostre poble i ara tothom ja sap on és Sant Julià del Llor i Bonmatí.

Una abraçada a tots!

Carme Lladó

MOMENTS INTENSOS

Sempre es diu que viatjar és desenganxar-te per uns moments del teu món... Doncs bé, nosaltres vam marxar del nostre estimat poble per visitar les terres de l'Ebre i assistir a la proclamació de la pubilla i l'hereu de Catalunya a Gandesa, a la Terra Alta. Allà vam poder gaudir de molts viatges en cotxe amunt i avall, ja que l'hotel on dormíem estava situat en un poble diferent del de la proclamació. Tot s'ha de dir: el viatge d'Horta de Sant Joan a Gandesa és molt bonic, i sempre teníem anècdotes per explicar-nos. El més bo era quan un de nosaltres s'havia deixat alguna cosa a l'hotel! Entremig de rialles i bons moments, també hem pogut sentir emocions a flor de pell, hem viscut moments intensos i hem conegut gent de terres llunyanes. El pubillatge és una oportunitat per conèixer i créixer com a persona. I per poder reivindicar allò que tant ens estimem, el nostre petit però gran país.

Núria, David i Estel

Ràdio Bonmatí

SINTONITZEU-NOS AL DIAL 107.1 FM

D'aquí a molt poc arrencarà la nova temporada de ràdio 2015/2016, de la qual tot seguit us intentarem avançar alguns detalls.

A l'inici de cada nova temporada us comentem que si ens seguïu notareu que hem fet algun canvi o alguna petita variació a la graella, i aquest any no en serà pas una excepció. De fet, aquest any potser serà la temporada que més novetats incorporarem de totes les que fa que estem en antena.

En primer lloc notareu un canvi en les falques i les melodies publicitàries (els *jingles*). També pel que fa a la fórmula musical, ja que, tot i que no volem perdre l'essència de l'estil, volem variar-ne l'estructura i també incorporar alguns suggeriments que ens heu fet arribar, com per exemple que hi hagi presència de música en català o retransmetre música de ball les nits del cap de setmana.

En segon lloc, com ja us havíem avançat en el programa de la festa major de Bonmatí d'enguany, tenim previst incloure una branca que fins ara no l'havíem treballat gaire, la informació.

Per una banda, començarem a incloure continguts que ens ofereix La Xarxa, concretament blocs informatius de cinc minuts. Aquesta entitat aglutina una gran quantitat de mitjans de comunicació local (televisió i ràdio) que, com el seu nom ja indica, té com a objectiu crear una xarxa entre tots els petits mitjans locals. Això permet, per exemple, intercanviar espais radiofònics, notícies, et-

L'equip del programa d'*El castor radiofònic*, a la cerimònia d'entrega de premis Ràdio Associació de Catalunya.

Part de l'equip de Ràdio Bonmatí, instants abans de començar el programa especial de Nadal 2014.

cètera, entre les emissores que en formem part. A més, també ofereix assessorament jurídic i tècnic.

Per una altra banda, tenim previst iniciar un espai setmanal de producció pròpia els caps de setmana, en què volem ajudar a dinamitzar i informar de tots aquells esdeveniments que tindran lloc al nostre municipi i a la zona Ter-Brugent. L'espai es dirà "Posa't al dia" i serà una agenda radiofònica, amb un espai per a l'entrevista i també per recordar alguns fets històrics de les nostres contrades.

A pocs dies del començament de la nova temporada, estem immersos ultimant i preparant tots aquests canvis, amb la voluntat que gaudiu escoltant la ràdio de casa vostra.

Us esperem la nova temporada!

Alumnes de l'Escola Sant Jordi enregistrant els poemes per als 2ns Jocs Florals de la Moixiganga per Sant Jordi.

Les Empreses del nostre Municipi

Els mitjans de comunicació, i especialment a l'Estat espanyol, no paren d'anunciar que estem sortint de la crisi, que milloren les taxes d'atur i que tot comença a anar bé. Oposadament, els ciutadans no comparteixen aquestes noves, ja que no noten canvis importants en la seva butxaca, en la seva economia. No deu ser que els polítics presumeixen d'optimistes per raons electorals? El que és evident és que les xifres d'aturats baixen, sigui per un augment considerable del turisme estacional, sigui perquè les empreses han notat una millora del finançament econòmic dels bancs i recuperen inversió i capacitat.

Les empreses tenen un paper molt important per a l'economia d'un país, especialment determinant per a la sortida d'una crisi tan llarga, i per això volem conèixer quin és el funcionament de les empreses situades en el nostre municipi i també quin grau de coneixement tenen de la nova associació d'empresaris del Ter-Brugent.

L'associacionisme és una de les opcions que proposen la Diputació i la Cambra de Comerç de Girona per millorar la rendibilitat i les condicions de la petita i mitjana em-

presa. En aquest sentit ha estat reballant el Consorci Ter-Brugent durant el 2014-15 i es preveu l'acte de constitució de la nova associació d'empresaris del Ter-Brugent en breu.

Un dels principals objectius de l'entitat és tenir més força com a territori per parlar davant les diferents administracions i per desencallar temes molt enquistats (telecomunicacions, carretera de la vergonya...), però també es busca sumar esforços i ser més competitius (seguretat, central de compres, normativa conjunta entre municipis...) a l'hora d'atreure noves inversions.

Des de "L'Amic", volem oferir-vos una mostra d'algunes empreses situades en el nostre municipi, donar a conèixer quina és la seva activitat productiva, quines dificultats es troben i com lluiten per superar-les, i valorar l'esforç que fan en el dia a dia per continuar formant part del nostre teixit industrial i així ajudar a millorar l'economia del país.

Rosa Taberner i Bosch

BOBINATS LÓPEZ, S.L.

C/ Molí, s/n - 17164 BONMATÍ - Tel. 972 421 981 - 699 931 897

Data de creació: El 1978, a Anglès. El 1999 es trasllada a Bonmatí
Plantilla: 4 treballadors/es, en tres torns de 8 hores de dilluns a divendres.
Activitat: Manipulació del fil. Treballen per Antex

José López Plaza l'any 1978 va fundar Enconados López com una empresa de caire familiar, situant les instal·lacions a Anglès, on hi treballaven també la dona i els nebots. A poc a poc, els fills s'hi van anar incorporant: primer s'hi va associar el fill gran i van treballar junts uns quants anys, fins al 1999, que l'altre fill, Joan López, es va fer càrrec de l'empresa i li va donar continuïtat desenvolupant la mateixa activitat en una antiga nau del polígon industrial de Bonmatí. Bobinats López treballa exclusivament per a l'empresa Antex.

Quins són els efectes dels anys de crisi en la vostra empresa?

La crisi no l'hem notada gaire. Vam començar a Anglès com a empresa familiar, on hi treballaven 6 o 7 persones. Actualment, gràcies a la mecanització per carregar i descarregar les caixes i que el fil es manipula més bé, amb menys persones es fa la mateixa feina o més.

La mala situació econòmica s'ha notat també perquè ara ve molta gent demanant feina, cosa que abans no passava, perquè ningú no sabia ni que existíem.

Quines són les principals dificultats que trobeu per desenvolupar la vostra activitat?

La principal dificultat és trobar bons operaris que vulguin treballar al taller, que aguantin la fressa de les màquines, remenar les caixes de bobines de fil...

Disposem de tres tipus de màquines diferents que manipulen regularment una mitjana de 12-14 tones de fil al mes, funcionant al màxim rendiment. Si en algun moment hi ha menys feina, aprofitem per repassar màquines, netejar... De moment i fins ara, hem tingut sempre feina.

Quina ha estat la vostra adaptació i superació del dia a dia?

Som una empresa atípica, ja que no necessitem expandir-nos. Mentre puguem mantenir aquest client (Antex) i el volum de feina que ens dona, ja en tenim prou per la infraestructura que tenim.

Quins són els plans de futur previstos encaminats a millorar la producció?

Continuar com fins ara. Mantenir-ho i que vagi durant la feina.

Quin és el vostre grau de coneixement i d'implicació en l'Associació d'Empresaris Ter-Brugent? Creieu important que existeixi aquesta associació?

No conec aquesta associació, però és interessant que les empreses s'uneixin per exigir millorar les infraestructures, el transport..., ja que la unió fa la força.

CONFIGIRONA, S.A.

Ctra. de les Serres, s/n, local 1 - 17164 BONMATÍ - Tel. 972 42 43 11

Data de creació: El 1939 uns pastissers obren la primera botiga al carrer Juli Garreta de Girona, de caramels i torrons. El 1970 es trasllada a Sant Narcís. El 2007 s'instal·la a Bonmatí.

Plantilla: 27 treballadors/es.

Activitat: Producció de caramels de molts tipus de gran qualitat. Una màquina pot fer 1.200 caramels/minut.

Vendes-Exportacions: Mercat nacional i Europa, especialment a França, però també a Dubai, Austràlia, la Xina...

Acabada la guerra, el 1939, Josep Maria Daunis i Palau i alguns socis obren al número 4 del carrer Joaquim Vayreda de Girona un obrador de torrons, dolços i bombons amb el nom de Geriò. Les restriccions del Règim per adquirir els productes necessaris en la fabricació, en poc temps acaben suposant el seu tancament. Pere Saguer Burjó, flequer de Castellfollit de la Roca, compra l'obrador-fàbrica juntament amb un soci que va durar poc temps, i comença a elaborar caramels, torrons i fruita confitada a les instal·lacions del carrer Juli Garreta de Girona, traslladant-les per raons d'espai al carrer Alacant, on intensifica la producció de caramels i torrons. El 1980, Joan Saguer Canadell, fill del fundador, n'assumeix la gerència i el 1985, després de la jubilació del pare, la direcció de l'empresa. L'any 2000 l'empresa deixa de produir torrons per elaborar bombons "de cortesia", que solen acompanyar el cafè, i potencia la producció de caramels i dolços sense sucre. El 2007 l'empresa es trasllada a Bonmatí i incorpora un nou equipament tecnològic, completament automatitzat, amb una manera de treballar completament asèptica, dins unes naus esterilitzades. La continuïtat d'aquesta empresa, que ja fa 76 anys que fabrica dolços, està assegurada amb la incorporació dels fills de Joan Saguer, que s'estan preparant per convertir-se en la tercera generació de la família encapçalant la marca Geriò.

Quins són els efectes dels anys de crisi en la vostra empresa?

La crisi s'ha notat en una baixada de les vendes en general, tot i que el sector alimentari aguanta més i la baixada no és tan dràstica com en altres sectors.

Quines són les principals dificultats que trobeu per desenvolupar la vostra activitat?

La més important era la falta de liquiditat en els mercats, les empreses no teníem crèdit. Hi havia pocs diners i cars. Quan l'aixeta dels bancs s'ha obert, han millorat les coses. Actualment hi ha molta liquiditat i facilitats.

Tenim clients de tota la vida molt fidels que ens donen seguretat.

S'ha de lluitar per ser més competitiu abaixant preus a base de reduir costos. Hi ha moltes empreses petites de confeters que han hagut de tancar.

Hi ha també unes dificultats afegides per les exigències de l'administració, que s'ha tornat recaptatòria i no ens facilita la feina.

Quina ha estat la vostra adaptació i superació del dia a dia?

És molt important la feina comercial que es faci; s'ha d'arribar on sigui. La comercialització necessita poca inversió i és una inversió de futur. Per exemple, tenim els nostres propis comercials a França.

També cal entrar noves fórmules i introduir nous productes en el mercat a fi d'arribar al màxim dels diferents gustos dels consumidors. Per exemple, fem gelatines vegetarianes a base de l'alga Agar-Agar, anomenades jelly, de diferents sabors i que es venen molt a Dubai i a països on es rebutja la gelatina d'origen animal.

Els gustos i els tipus de caramel varien molt segons els gustos particulars de cada país. Hi ha caramels que triomfen en determinats llocs i en d'altres no agraden. T'has d'adaptar als gustos i al paladar de cada mercat.

Cal dir que el caramel és molt estacional: a l'hivern se'n menja més.

També som venedors dels productes de la marca Kopiko, que provenen d'Indonèsia; dels Mental, d'Itàlia, i dels pastissos de llaminadures, que exportem principalment a França.

Quins són els plans de futur previstos encaminats a millorar la producció, les vendes...?

La continuïtat generacional està assegurada, ja que hi ha dos fills preparats per posar-se al capdavant de l'empresa.

Quant a les vendes, hi ha un estancament respecte a l'any passat. Les demandes dels mercats marcaran possibles increments en la producció.

El sucre és la primera matèria del nostre producte, però estem introduint variants com ara l'estèvia, que és una planta natural.

Volem millorar la difusió creant un Museu del Caramel i promoure visites escolars en un futur molt immediat.

Quin és el vostre grau de coneixement i d'implicació en l'Associació d'Empresaris Ter-Brugent? Creieu important que existeixi aquesta associació i per què?

Les associacions són necessàries per sobreviure, ja que està vist que el gran es menja el petit. Al setembre ens tornem a trobar i podrem parlar d'actuacions que afecten els empresaris de la zona i que hem de promoure, com per exemple millorar les connexions a Internet.

C/ Molí, 5 - 17164 BONMATÍ - Tel. 972 42 31 19
www.finna.com

Data de creació: Gener del 1990
Plantilla: 3 treballadors

Activitat: Fabricació i comercialització de bastons de passeig, decoració i col·leccionista.
Vendes-Exportacions: Principalment a Europa (França, Alemanya, Països Baixos, Anglaterra...), EUA, Japó. Esporàdicament a Austràlia, Nigèria, Sud-amèrica, Mèxic...

Finna SL és una empresa de caràcter familiar especialitzada en la fabricació i comercialització de bastons de tota mena: de passeig, de senderisme, de decoració, de col·leccionisme... També ofereixen complements, com ara expositors, bastoners, calçadors i paraigües.

Els orígens de l'activitat es remunten a finals dels anys seixanta, dins una empresa dedicada a l'explotació forestal del castanyer, on es produïen bàsicament bastons i pals de castanyer. Amb el temps van anar incorporant altres fustes i materials, així com també nous processos productius.

El 1989 es va fundar Finna SL, ja com una empresa dedicada exclusivament a la fabricació i comercialització del bastó. A partir d'aquí va començar un procés d'expansió tant estatal com internacional per tal de donar a conèixer la seva extensa i variada gamma de bastons.

Avui en dia són coneguts arreu per la qualitat dels seus bastons, elaborats artesanalment i amb la cura necessària, que els atorga una distinció especial que defineix un estil de fer.

Quins són els efectes dels anys de crisi en la vostra empresa?

La crisi on s'ha notat més és a l'Estat espanyol. Han baixat molt les vendes nacionals.

Quines són les principals dificultats que trobeu per desenvolupar la vostra activitat?

Primerament, ha disminuït el consum, principalment a causa del tancament de moltes botigues tradicionals de vendes de bastons, barrets, paraigües, ventalls i complements en general... En segon lloc, la competència, amb l'obertura del mercat. I finalment, els canvis d'hàbits dels consumidors: actualment hi ha molta demanda de bastons d'alumini en detriment dels de castanyer típics.

Quina ha estat la vostra adaptació i superació del dia a dia?

Quan baixen les vendes en el mercat nacional, cal buscar nous mercats on sigui. Participem en fires arreu del món, però això té uns costos molt elevats i no sempre els resultats són els esperats. A nivell d'empresa, ha calgut reduir les dimensions i la infraestructura. Reduir costos, en definitiva.

Una altra acció ha estat adaptar els bastons a la demanda del mercat. Els bastons d'alumini plegables són el nostre producte estrella; comprem els tubs a fora i els personalitzem, creant un mànec de metacrilat decorat amb diferents teles, creant dissenys propis, i col·locant-hi una anella amb el logo de Finna, i els presentem dins un capseta de cartró que els dona un toc de qualitat i els fa ideals per regalar.

La botiga *on line*, o sigui la venda directa al particular, és un altre canal de venda que hem posat en funcionament fa poc per tal d'arribar al màxim de clients tant nacionals com internacionals.

Quins són els plans de futur previstos encaminats a millorar la producció, les vendes...?

Ara per ara no som molt optimistes i ens plantegem mantenir el que estem fent. En cas que s'animés el mercat intern i hi hagués una activació de les vendes, procurariem adaptar-nos a les necessitats.

Quin és el vostre grau de coneixement i d'implicació en l'Associació d'Empresaris Ter-Brugent? Creieu important que existeixi aquesta associació?

He assistit a les reunions celebrades, ja que crec que l'associacionisme és positiu per ajudar la petita i mitjana empresa, col·laborant i fent sentir les nostres reivindicacions, com per exemple en comunicacions terrestres (carretera de la vergonya), accés adequat a les xarxes de banda ampla (velocitat d'Internet), subministrament elèctric, desenvolupament de polígons... Però cada empresa és diferent, i també ho són els interessos.

Crta. Sant Esteve de Llémene, s/n
17164 SANT JULIÀ DEL LLOR I BONMATÍ
www.edilkamin.com

Data de creació: El 1990 a Bonmatí
Plantilla: 14 treballadors
Activitat: Comercialització de xemeneies i estufes
Vendes-Exportacions: Espanya i Portugal

Francisco Borsatti, propietari d'Edilkamin, volia obrir mercat a la Península i es va posar en contacte amb l'empresa que en aquell moment era importadora d'Edilkamin, Xemeneies Xarpell, per tractar de l'obertura d'una fàbrica a Espanya. De manera que el 20 de juliol del 1990 es va constituir la societat Edilkamin Ibérica, i l'any 1992 es va obrir definitivament la fàbrica de barbacoes i xemeneies de Bonmatí, en un edifici que es va construir al cantó del que havia estat la fàbrica Levi's. Al capdavant de l'empresa va començar Xavier Estañol Xarpell. A poc a poc la fàbrica s'ha anat fent un lloc en el mercat i Edilkamin Ibérica no ha parat de créixer tot i les dificultats actuals, fins l'any passat, en què es va establir. Actualment el grup Edilkamin disposa d'una fàbrica a Itàlia i una altra a Hongria.

Quins són els efectes dels anys de crisi en la vostra empresa?

A causa de la nostra capacitat d'adequació a les necessitats del mercat, Edilkamin Ibérica no ha parat de créixer, fins al 2014, any en què ens vam començar a establir, i la previsió per a aquest exercici és la mateixa. Desitgem i esperem recuperar el creixement que seguíem en el futur.

L'empresa va començar fabricant barbacoes, però a causa de noves normatives i de temes comercials, l'any passat es va decidir encarar l'empresa cap a fites comercials i es va deixar la part de producció. Actualment només comercialitzem les xemeneies, calderes i estufes fabricades a Itàlia.

Quines són les principals dificultats que trobeu per desenvolupar la vostra activitat?

El transport és un factor que incideix molt directament en el nostre producte, pel seu volum i pes considerable, i és el que provoca que el cost del producte sigui més elevat.

La situació de la fàbrica a Bonmatí, a l'extrem peninsular, fa que el cost del transport a la resta de la Península sigui superior, per la gran distància que cal recórrer per a la distribució, però ens queda compensat perquè també estem més a prop d'Itàlia.

El fet català, el rebombori per la independència, crea

recels a l'Estat espanyol a l'hora de comprar, malgrat que l'empresa mare sigui italiana.

Per una altra banda, patim especialment amb les deficiències d'Internet, ja que nosaltres treballem amb un programa en xarxa amb Itàlia i contínuament s'interromp. Hem contactat amb diferents companyies i no en trobem cap que ens porti la fibra òptica ni que ens porti cap solució acceptable.

Quina ha estat la vostra adaptació i superació del dia a dia?

Durant aquests anys, hem tret estufes i xemeneies més econòmiques per ser més competitius i ens hem especialitzat en la biomassa. Actualment és un mercat incipient i encara hi ha poques empreses que s'hi dediquin. La biomassa, d'on surt el pellet (petits cilindres de fusta premsada de 6 mm de diàmetre i uns 4 cm de llargada), suposa un estalvi molt important per al consumidor, que en tres o quatre anys ja ha amortitzat la inversió en la caldera. A França ha entrat a tot arreu i ara comença a entrar a l'Estat espanyol. Actualment la nostra producció està per sobre d'un 60% especialitzada en calderes de biomassa.

Quins són els plans de futur previstos encaminats a millorar la producció, les vendes...?

Per una banda millorar la publicitat de la nostra marca i de la qualitat dels nostres productes i fer més difusió de la biomassa com a inversió de futur per les característiques d'estalvi i ecològiques.

En segon lloc, augmentar l'estoc dels productes, ampliant les naus, amb la finalitat de servir al més ràpid possible les comandes.

Quin és el vostre grau de coneixement i d'implicació en l'Associació d'Empresaris Ter-Brugent? Creieu important que existeixi aquesta associació?

Crec que és important que les empreses situades en un mateix lloc s'uneixin per aconseguir més bons serveis, lluitar per unes comunicacions millors, tant per carretera com per Internet. Seguirem participant i assistint a les reunions de l'associació; la més immediata és al setembre.

PROTOCOL

C/ del Molí, 2 - 17164 BONMATÍ - Tel. 972 42 19 11
www.webprotocol.com

Data de creació: El 1991 a Anglès. Des del 2012 està situada a Bonmatí
Plantilla: 6 treballadors/es

Activitat: Comercialització d'articles de regal o decoració molt especials de llauna: articles musicals, cotxes de pedals... És l'empresa de llaunologia més especialitzada del sector a tot el món. Algunes de les joguines es dissenyen aquí, però totes es fabriquen a la Xina, l'Índia, el Japó, Tailàndia, Alemanya i Txecoslovàquia.
Vendes-Exportacions: Distribució a les botigues de regals específiques i al Museu del Cinema de Girona. Les joguines s'exposen en fires internacionals del regal: Milà, París, Madrid i Barcelona, de gener a setembre. El 90% dels objectes es comercialitzen a Espanya, França, Itàlia, Portugal i Bèlgica.

Protocol està dirigida per Fermí Tarrés, un empresari enginyer d'ofici i col·leccionista de vocació, que enginyosament barreja les dues coses en un sol projecte d'il·lusió, imaginació i creació d'emocions i records. Té el seu magatzem a l'antiga nau on hi havia hagut, entre altres, la Tèxtil Armengol i Volumen. És el creador d'algunes originals joguines, com ara el Caganer-Voltereta, que com diu el seu nom és un caganer de corda mecànica que fa una tombarella i sempre cau ben ajupit. El catàleg de Protocol consta de 800 joguets de llauna, 120 caixes musicals de maneta, 50 cotxes *vintage* i uns 50 caminadors de plàstic de corda. El magatzem està ple de joguines de llauna que podríem pensar que pertanyen a una altra època, però en l'actualitat tenen un valor afegit.

Fermí Tarrés també ha col·laborat en el disc *Tants caps tants joguets*, amb l'Orchestra Fireluce, un grup de músics de la Cellera que utilitza instruments de joguina. En el disc hi han participat algunes veus conegudes com ara Marc Parrot, Sisa, Pascal Comelade, Joan Enric Barceló, Enric Casasses...

Quins són els efectes dels anys de crisi en la vostra empresa?

Com què és un sector que no té a veure amb la crisi de la construcció, no l'hem notat tant, però quan tot baixa, s'ha de tenir més cura per superar la crisi. Això no obstant, l'impacte no és tan greu.

Nosaltres venem molt a botigues anomenades retro, especialitzades en un estil estètic nostàlgic, del passat. Són peces de col·leccionista que les compren persones que saben valorar aquella peça, sigui perquè els porta records, sigui perquè els desperta emocions.

Quines són les principals dificultats que trobeu per desenvolupar la vostra activitat?

La crisi ha provocat el tancament de moltes botigues on es venien les nostres joguines; això no obstant, no hi ha empreses tan especialitzades en aquest producte, i això

fa que l'empresa sigui rendible, malgrat que sigui a llarg termini.

Tenim una quantitat enorme d'articles en estoc que no tenen venda però que ajuden a donar una visió àmplia de l'especialització del producte.

Quina ha estat la vostra adaptació i superació del dia a dia?

Actualment el nostre producte estrella són les cadiretes (espècie de cavallets de fira) i per Nadal aquí es ven molt el caganer que fa tombarelles.

S'ha d'improvisar proporcionant novetats, sorprenent, i continuar donant al·licients. S'ha d'estar molt atent i mantenir la il·lusió.

Com a curiositat, amb motiu de la creació d'un museu de la joguina, vam vendre a Xangai una gran quantitat d'objectes que de fet havien estat fabricats allà. Per aquest afer van haver de demanar un permís especial, ja que ells es consideren exportadors.

Quins són els plans de futur previstos encaminats a millorar la producció, les vendes...?

Procurar tenir molta cura de mantenir els clients de sempre. Els nostres clients són petites botiguetes, generalment situades al nucli antic de les ciutats, que valoren el nostre producte. No ens interessa vendre en grans centres comercials. Les nostres joguines no compleixen la normativa europea, exceptuant els cotxes de pedals, per la qual cosa són considerats objectes de col·leccionista o de decoració.

Quin és el vostre grau de coneixement i d'implicació en l'Associació d'Empresaris Ter-Brugent? Creieu important que existeixi aquesta associació?

Conec l'associació, però pel caràcter només comercial de l'empresa, ja que no sóc fabricant, no he considerat determinant formar-ne part.

Ha passat...

El dissabte 18 d'abril es va celebrar a l'església parroquial de Bonmatí una missa en sufragi de Jordi Motjé Terris, víctima del funest accident d'avió de la companyia Germanwings succeït el 24 de març als Alps francesos. En la cerimònia, que va acabar amb la projecció de fotos d'en Jordi, hi van participar veïns del poble que van voler donar mostres de suport a la família, especialment al seu pare, Narcís Motjer, que és fill de Bonmatí, i la seva àvia, Carme Surroca, que encara hi viu juntament amb la seva germana. El dia anterior s'havia fet també una cerimònia en record d'en Jordi al Tanatori de Girona.

Jordi Motjé, de 37 anys, era una de les 150 persones que anaven a bord de l'avió que, segons les investigacions, un dels pilots va fer estavellar intencionadament contra les muntanyes quan sobrevolava els Alps. En aquest mateix vol, que anava de Barcelona a Düsseldorf, també hi viatjaven Josep Borrell, d'Anglès, i Àngel Muntaner, d'Amer. Per homenatjar-los, el dia 9 d'abril es va fer un acte al pavelló de la Celler de Ter, al qual van assistir centenars de persones dels pobles del voltant.

La revista *L'Amic* vol expressar des d'aquestes pàgines el seu condol als familiars i amics de les víctimes d'aquest lamentable accident.

La senyera amb un crespó negre va onejar a la façana de l'ajuntament.

El cuiner Josep Sabrià, del restaurant Duc de l'Obac de Bonmatí, va ser uns dels xefs que van oferir regularment els seus menús degustació a Vol Espai Gastronòmic, una plataforma provisional instal·lada a Girona sobre el riu Onyar per promoure la cuina de les comarques gironines. Al Vol, que es va obrir a finals de juliol del 2014, els cuiners seleccionats preparaven els plats en directe davant els seus comensals, que es reunien en grups de màxim 18 persones. Josep Sabrià forma part del col·lectiu Girona Bons Fogons, associació responsable de la dinamització del Vol Espai Gastronòmic i de l'organització d'altres esdeveniments gastronòmics al llarg de l'any.

Josep Sabrià pertany a la tercera generació d'una família de cuiners.

La Gina Bou Gifre ha continuat imparable en la seva carrera com a gimnasta artística de Nivell 4P (10 anys). La temporada 2014/15, competint amb el Salt Gimnàstic Club, va quedar campiona absoluta en les tres competicions de la Federació Catalana de Gimnàstica i 1a en la final absoluta de Catalunya. En internacionals, va quedar 3a en les competicions disputades a Gijón i a Madrid. En el Campionat d'Espanya, celebrat a Càceres el juliol passat, la Gina va quedar 3a en la general i va obtenir medalla de plata en barra i en terra, i de bronze en salt. En la classificació per equips, el seu va quedar en la primera posició. Felicitem la Gina i el seu club pels èxits aconseguits. Endavant!

L'empresa de pastisseria industrial Horno de San Juan anuncia en la seva renovada pàgina web que a finals d'aquest any 2015 està previst l'acabament dels treballs d'adaptació de la planta que té a Bonmatí (antiga Sonoco) i el seu trasllat al poble. Horno de San Juan va adquirir la nau de l'antiga Sonoco el 2011 i el 2013 hi va constituir la distribuïdora d'importació Bonmatí Corp., per introduir productes estrangers en el mercat estatal amb la marca pròpia del fabricant i també amb la marca blanca "Bonmatí". Sota la direcció de Joan Cobarsí, que pertany a la tercera generació d'una família d'artesans i empresaris dedicats a la pastisseria, Horno de San Juan exporta actualment a més de 40 països a tot el món.

El bonmatinenc Joel Jaile Casademont va aconseguir al febrer acabar en segona posició una de les proves més dures i més fredes del món, la Yukon Arctic Ultra. Aquesta cursa d'autosuficiència de 720 quilòmetres, que s'organitza cada dos anys al Canadà, la va completar en 9 dies i 22 hores a temperatures que van arribar a -45°C i arrossegant un trineu d'uns 50 quilos amb tot el material necessari.

Uns mesos abans, l'octubre del 2014, Joel Jaile havia guanyat a Alemanya la Goldsteig Projekt 500, la prova ultra més llarga d'Europa, de 661 quilòmetres, que va cobrir en 172 hores, havent corregut bona part de la cursa en solitari per la retirada del seu company, Eugeni Rosselló.

Perseguint els seus "somis" [vegeu L'Amic núm. 39], Joel Jaile ha participat a la Tor des Geants (330 km), als Alps; a la Marathon des Sables (250 km), al Marroc; a The Spine Race (430 km), a Anglaterra, i a l'Ultra Trail Annapurna-Dolpo (375 km), a l'Himàlaia, entre moltes altres proves.

El pròxim repte torna a ser la Goldsteig Projekt 500, a Alemanya, a finals d'aquest mes de setembre, que Jaile espera completar amb el seu company Eugeni Rosselló. Els desitgem molta sort!

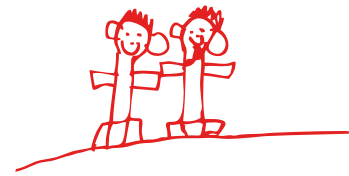
Joel Jaile, entre els seus pares i els alcaldes de Girona i Sant Julià del Llor i Bonmatí, a la recepció organitzada a Girona el 10 de març passat. Foto: Manel Lladó / L'Esportiu

Ricard Tura Torrent, de Bonmatí, va formar part de l'equip de la Federació Catalana de Pesca que va guanyar el XLVII Campionat d'Espanya de Seleccions Autònòmiques d'Aigua Dolça Masculí disputat del 30 d'abril al 3 de maig passat a Fortaleny, al País Valencià. Arran d'aquest resultat i tenint en compte la seva condició d'esportista d'alt nivell, Ricard Tura podria formar part de l'equip que representaria Espanya en el campionat del món del 2016. La composició definitiva de l'equip, però, la decidirà el comitè tècnic de l'especialitat de la Federació Espanyola de Pesca i Càsting a final del 2015.

Ricard Tura va ser campió d'Espanya de pesca en aigua dolça el 2009 amb el club Olot Colmic i campió de la lliga espanyola de clubs d'aigua dolça del 2008 formant part del club d'Olot, i campió individual d'Espanya el 2005. Fins ara ha participat cinc vegades en campionats del món.

Ricard Tura (dret, el tercer per l'esquerra) amb la resta de components de l'equip de la Selecció Catalana de Pesca Esportiva i Càsting, a Fortaleny.

Abraham López amb l'arxiver Emili Rams, en la presentació del llibre a Anglès

Abraham López Asamar ha publicat el llibre *La mineria a la comarca de la Selva*, dins la col·lecció Iuventus, de l'editorial Quadrivium. El volum, que conté un capítol dedicat a les mines de Sant Julià del Llor i Bonmatí, està complementat amb la geolocalització de les explotacions mineres a través de rutes al portal Wikiloc.

Aquest treball va rebre l'any 2005 un dels premis que el Consell Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT) de la Generalitat concedeix anualment per distingir els millors treballs de recerca dels alumnes de batxillerat de Catalunya, per fomentar l'esperit científic dels joves.

El llibre va ser presentat en un acte públic el dia 31 de juliol al Vapor de la Burés d'Anglès.

L'Associació de Turisme de la Selva va difondre, al seu canal de Youtube, el vídeo "La cuina tradicional de la Selva", en què van participar la Roser Soler i la Maria Arimany, de Bonmatí [vegeu *L'Amic* núm. 42]. Aquesta gravació, que es va presentar l'11 de desembre del 2014 a la Domus Sent Soví d'Hostalric, és el resultat de l'enregistrament dels plats preparats per cuineres de Bonmatí, Maçanet de la Selva, Lloret de Mar, Tossa de Mar i Sils, per oferir una mostra de plats tradicionals de la comarca de la Selva. En el vídeo, la Roser Soler prepara arròs amb bacallà i la Maria Arimany, fideus amb castanyes. Aquest projecte va estar impulsat pel col·lectiu "La Cuina a Sils" i el Consell Comarcal de la Selva, amb la col·laboració de Domus Sent Soví d'Hostalric i els ajuntaments dels municipis participants.

El vídeo de "La cuina tradicional de la Selva" es pot veure per internet al canal YouTube.

Familiars de nens afectats de distròfia muscular de Duchenne i Becker (entre els quals hi ha els pares d'en Gerard i en Marc, de Bonmatí) han constituït Duchenne Somriures Valents, una associació sense ànim de lucre que té com a finalitat buscar recursos per dedicar-los a la investigació d'aquesta malaltia. Els diners que recapti Duchenne Somriures Valents es destinaran a la Unitat de tractament integral de la patologia neuromuscular de l'Hospital Sant Joan de Déu, que és una unitat de referència en el tractament de les malalties neuromusculars i que atén nens de tot Espanya, mantenint vincles de col·laboració amb entitats de prestigi de tot el món. Actualment desenvolupa un ambiciós programa de recerca molt lligat a la seva aplicació en la pràctica assistencial. Duchenne Somriures Valents continua la seva campanya de recollida de taps de plàstic, entre altres iniciatives

El Cor Preludi va sorgir dels participants a la "UAP!". La pròxima edició de la cantata solidària se celebrarà el dia 30 de gener del 2016 al Teatre Municipal de Girona i estarà dedicada a la Premi Nobel de la Pau Malala.

Els estudiants de l'institut Rafael Campa-lans Helena Gorgoll, de Bonmatí; Nil Bonadona i Tània Matas, d'Anglès; Noemí Cabero, de la Celler, i Gina Duran, de Sant Martí Sapresa, juntament amb 16 companys i companyes més, participaran en la nova temporada del programa de TV3 *Oh Happy Day*, que està previst que comenci aquest mes de setembre. Prendran part en la primera eliminatòria del programa integrats dins el grup juvenil Cor Preludi, que agrupa nois i noies de diferents comarques. El Cor Preludi, dirigit per Mercè Rigau amb la col·laboració de Carina Nadal i Mon Bover, es va constituir a partir del grup que protagonitza les cantates solidàries "UAP!" ("pau", a l'inrevés) des de fa uns quants anys al Teatre Municipal de Girona. Els desitgem molta sort!

Rodamons és l'equip que formen Marc Peracaula, de Bonmatí, i David Salvadó, de Banyoles, per participar en el raid solidari Unidesert 2016. Per córrer aquest ral·li, que es farà entre el 27 de febrer i el 6 de març de l'any que ve, han preparat un Volkswagen Escarabat anterior al 1975.

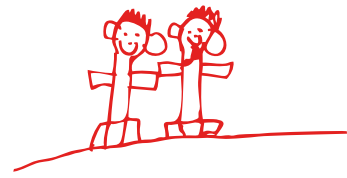
Unidesert, destinat només a estudiants universitaris, consisteix a realitzar un ral·li de 6 etapes de més de 2.500 km pel Marroc amb vehicles de més de 20 anys d'antiguitat, limitats a 1.300 cc com a màxim, amb la mínima preparació mecànica i amb tan sols un mapa, una brúixola i un RoadBook com a sistemes de navegació.

Els participants (dos per equip) obtenen puntuació segons les obres solidàries que fan, tant pels diferents pobles per on passen, repartint 30 kg de material escolar, sanitari i roba, com pel treball en equip i la cooperació amb la resta de participants. És una experiència en què la velocitat no té premi, sinó la solidaritat, l'estratègia, la col·laboració, l'esforç, l'enginy, la constància.

Marc Peracaula i David Salvadó, que participaran en el raid juntament amb altres equips de l'Estat espanyol, estan immersos ara en la recerca de patrocinadors per tirar endavant la seva aventura solidària. Els desitgem molta sort!

Un mecànic de la Celler ha col·laborat amb l'equip de Rodamons per a la posada a punt d'aquest Volkswagen Escarabat.

Víctimes de la postguerra

Ara que ja fa més de 75 anys que va acabar la Guerra Civil, és el moment de parlar de les víctimes de la postguerra. De fet podem dir que tothom, en major o menor mesura, va ser víctima de la postguerra, de la repressió i d'un règim totalitari que va durar 40 anys. Ara bé, la repressió més cruenta a Bonmatí va afectar 8 persones i les seves famílies. Vuit persones que la matinada del 7 de juliol de 1939 van ser afusellades a les tàpies del cementiri de Girona.

Gràcies a la feina feta per l'Associació de Represaliats pel Franquisme i sobretot per Aïda Lorenzo i Esther Llorenç, podem tenir accés a molts consells de guerra i intentar entendre els fets.

Un cop acabada la guerra, va venir la repressió de l'exèrcit guanyador. Una repressió ferotge i acarnissada contra el bàndol perdedor. El règim de la por es va instal·lar a tot arreu. Por a la denúncia d'amics, coneguts, veïns... contra els que s'havien significat a favor de la república o que hi havien pres part políticament o culturalment.

Tal com diu Ramon Alberch Fugueras en el catàleg de l'exposició *Sumaríssim 1939-1945*: "En el cas de les comarques de Girona ens permet copsar amb tota la seva cruesa el fred exercici de la repressió i la revenja sistemàtica mitjançant els consells de guerra, que tot i voler revestir-se d'un entorn de legalitat en la immensa majoria dels casos no eren res més que estratègies dels vencedors

per encobrir l'execució planificada d'assassinats amb un indubtable rerefons ideològic. De l'any 1939 al 1945 foren nogensmenys que 571 els ciutadans de les comarques gironines que moriren afusellats, la majoria d'ells de matinada a les tàpies del cementiri de Girona".

La primera sentència es va executar el dia 8 de març de 1939 i l'última, el dia 19 de gener de 1945. L'any 1939 van ser afusellades 370 persones.

En el cas de Bonmatí, vuit van ser les persones afusellades a les tàpies del cementiri de Girona el dia 7 de juliol de 1939 (gairebé més que les persones de Bonmatí que van perdre la vida durant tot el conflicte).

Entre el 1939 i el 1945, 510 persones van ser executades a la tàpia sud del cementiri de Girona i enterrades en una fossa. L'any 2010 s'hi van col·locar uns plafons per recordar les víctimes. Foto: Marc Martí / Diari de Girona

Darrere d'aquestes morts hi ha tota una història, unes vides trencades, uns ideals... i unes famílies que també en van patir les conseqüències. A part de la dura postguerra, i la pèrdua d'un ésser estimat, també van haver de patir l'estigma de ser considerats rojos o familiars de rojos, amb els problemes que això podia comportar per poder tornar a tenir feina a les fàbriques o per aconseguir qualsevol tipus de permís o salconduit.

Tot això va contribuir a formar un clima de desconfiança mútua, de por i de desesperança, que és el que fomentava el règim. Un règim de silenci que en certs aspectes encara dura ara.

Les persones detingudes per la seva ideologia política o per haver participat activament en el conflicte a favor del bàndol perdedor, normalment ho eren per denúncies avalades per testimonis, generalment del mateix poble. Aquestes persones, un cop detingudes, eren conduïdes a la presó de Girona, que havia ampliat el seu espai ocupant el Seminari Diocesà, que inicialment albergava tant homes com dones. Es calcula que uns 2.500 presos va passar per la presó del Seminari fins l'any 1942.

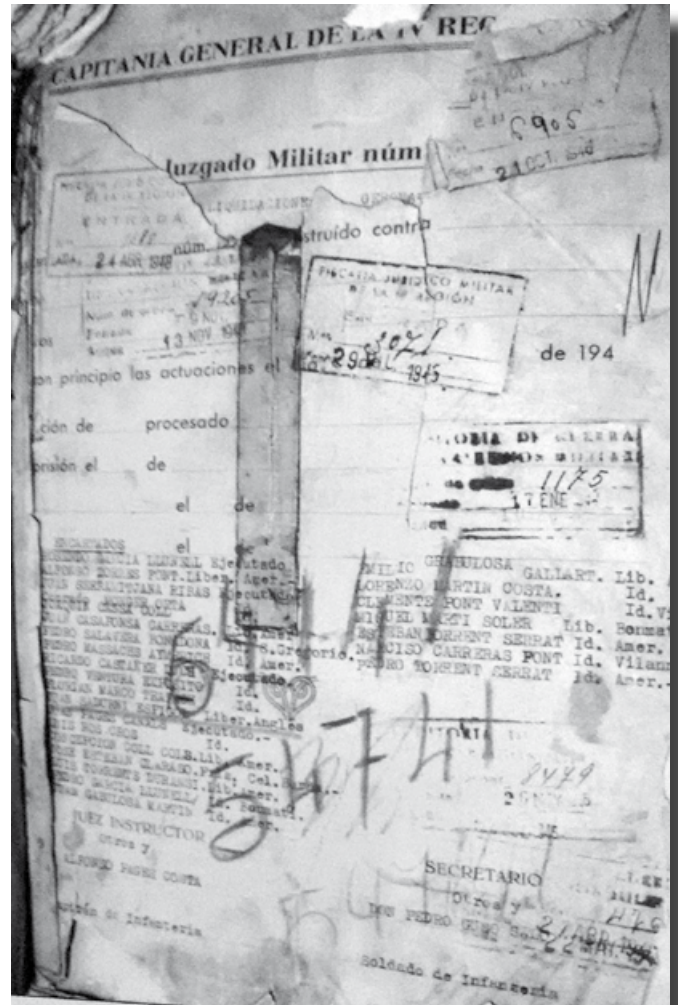
Contra aquestes persones, sotmeses a consells de guerra, sense cap mena de defensa, va ser contra qui es va començar a aplicar la violència de l'Estat encaminada a la repressió i la depuració de tot símbol republicà.

Els consells de guerra eren un procediment d'urgència del tot irregular en què l'acusat no disposava de gairebé cap mena de defensa. El defensor no tenia accés al sumari fins a poques hores abans del judici i no es veia amb el seu defensat fins al moment d'arribar a la sala.

En un mateix judici es jutjaven de 10 a 20 persones, amb causes diferents, amb un únic defensor, i el judici no durava més d'una hora. Un procediment del tot irregular.

Les persones de Bonmatí sentenciades a mort van ser:

- Joan Serramitjana Rivas
- Lluís Ros Cros
- Conrad Motger Horta
- Joaquim Cassà Coll
- Ricard Castañer Duch
- Rossend Garcia Lluell
- Joan Pagès Canals
- Florian Marcó Tràfach

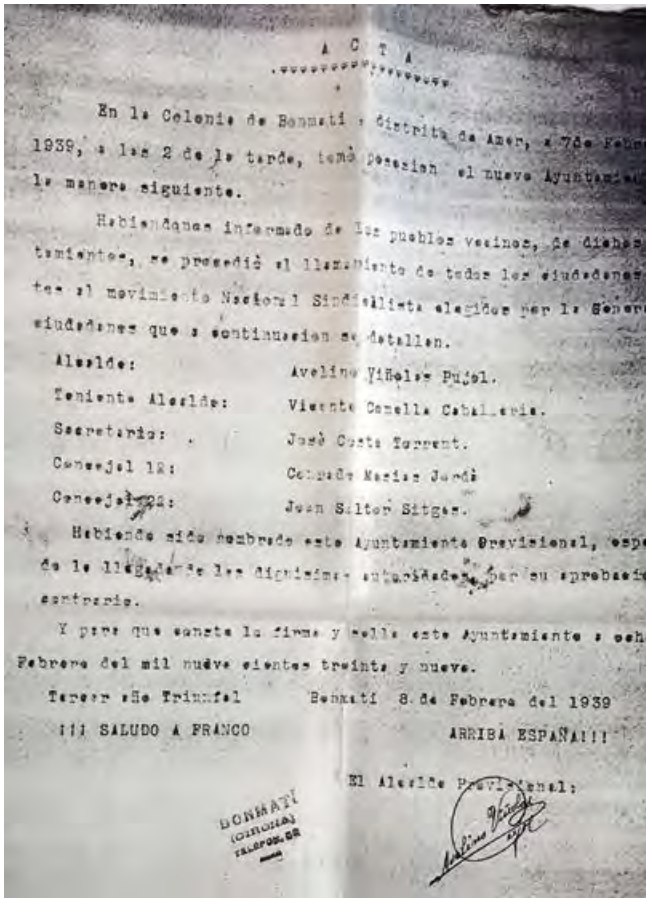
Document del consell de guerra

Tots ells van ser acusats de les morts causades al principi de la contesa a Bonmatí.

Acabada la guerra, a Bonmatí es va establir una junta gestora, a part de l'Ajuntament d'Amer, que va fer les funcions d'ajuntament fins que tota la depuració es va haver portat a terme. Aquesta junta gestora, juntament amb una parella de la Guàrdia Civil d'Amer, és la que es va encarregar d'anar citant a les escoles del poble, on portava a terme la seva tasca, tot un seguit de persones que havien intervingut en els fets del 1936.

La junta gestora estava formada per:

- Alcalde: Avel·lí Viñolas Pujol
- Tinent d'alcalde: Vicenç Cornellà Caballeria
- Secretari: Josep Costa Torrent
- Vocal: Conrad Masias Jordà
- Vocal: Joan Saltor Sitges

Acta de constitució de la junta gestora de Bonmatí, l'any 1939

I va ser l'alcalde Avel·lí Viñolas, el vocal Conrad Masias i un tal Esteve Maurici els que van portar a terme les denúncies.

Els van ser els caps visibles, i potser ho van arribar a fer buscant algun tipus de revenja, però hi havia algú de més poder darrere d'aquests caps visibles? Això no se sap, i potser no se sabrà mai. Ara bé, tal com es comenta al llibre *Hores de vetlla*, d'Aida Lorenzo i Esther Llorenç, fent referència a Joan Serramitjana, "de les cartes es dedueix que la seva dona havia aconseguit la commutació de la seva pena, però una persona influent de Bonmatí ho va desestimar i va fer que la condemna a mort seguís el seu curs". Qui?

També Lluís Ros, en una de les seves cartes, comenta: "Sabéis que si el pueblo quiere nos mataran, todo depende del pueblo. Si os explicáis bien, me parece que no lo harán porque si vais a hablar con ellos, no serán tan injustos y comprenderán que soy inocente de todo lo que me acusan". Quan parla del poble, no sembla que

estigui parlant d'una entitat global, sinó d'algú més concret. Algú amb qui la família havia d'intentar parlar. I la pregunta continua essent la mateixa: qui?

Les acusacions que van presentar Viñolas, Masias i Maurici, eren gairebé calcades i es van centrar en dos eixos:

- la mort dels germans Griera, capellans del poble, i la destrucció de l'església i la casa dels capellans (portada a terme pel primer comitè revolucionari que hi va haver al poble) i
- la mort de Josep Massana (portada a terme pel segon comitè revolucionari que es va instaurar el setembre del 1936, ja que la majoria dels membres de l'antic comitè havien anat a lluitar voluntàriament).

El que és estrany és que es va donar més importància a la mort de Josep Massana que a la dels germans Griera. De les vuit víctimes, sis ho van ser acusades de la mort de Josep Massana, que correspon pràcticament a la totalitat del segon comitè de Bonmatí

Què en sabem de les víctimes?

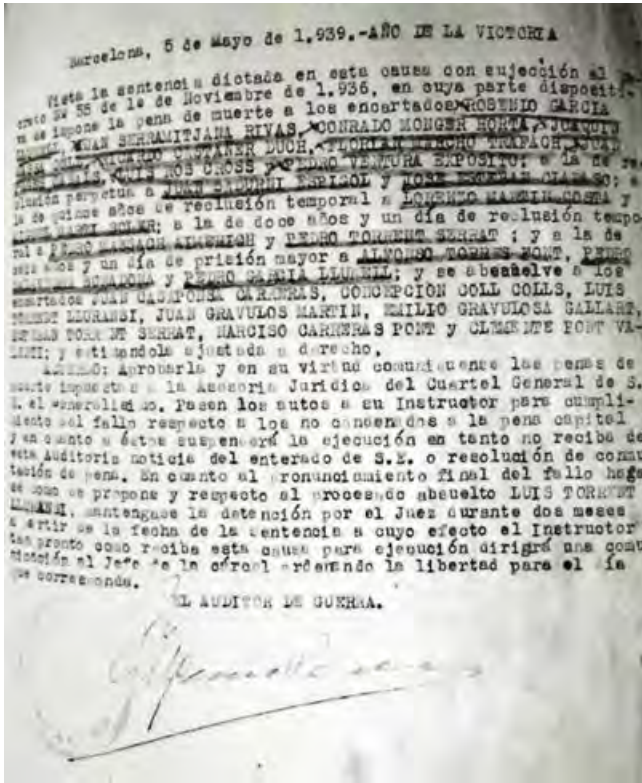
Les persones afusellades a Girona van ser les que van pagar pels fets ocorreguts a Bonmatí. Es necessitava revenja i a través d'ells es va aconseguir.

Sí que és veritat, de totes maneres, que tots van formar part del comitè antifeixista de Bonmatí i que en van ser membres actius. Però també és veritat que van ser víctimes d'uns moments i d'uns fets determinats en un moment d'inici d'una contesa militar.

La persona que sí que va tenir la major part de la responsabilitat, va ser la que va aconseguir fugir a França i no va tornar fins l'any 1975: Eusebi Ferragut.

Tots ells van ser detinguts al mes de març i jutjats a l'abril. La sentència ferma es va rebre el dia 5 de maig, però no van ser afusellats fins al 7 de juliol: més de 3 mesos després de la seva detenció i més de 2 mesos després de saber-se la sentència. Un calvari i una agonía. Realment s'ho mereixien, tant ells com les seves famílies?

Sentència de l'auditor de guerra

AFUSELLATS

JOAN SERRAMITJANA RIBAS:

Mestre escrivent i barber, de 40 anys, casat i amb dues filles, natural de Salt. Va ser secretari del segon comitè del poble de Bonmatí i va ser regidor de l'Ajuntament i conseller de Cultura durant 3 mesos. Estava sindicat a la CNT.

Va ser acusat de formar part del segon comitè revolucionari de Bonmatí en el moment en què es va produir l'assassinat del Sr. Massana, així com també de la detenció de Consol Soler, que va ser entregada al comitè revolucionari de l'Escala, que la va assassinar. Al mateix temps va ser acusat d'haver participat en la col·lectivització de l'empresa Fills de V. Casacuberta.

LLUÍS ROS CROS:

De 39 anys, casat i amb 3 fills. Era encarregat de la paperera. Va estar sindicat a la UGT.

Va ser acusat de formar part del primer comitè revolucionari que hi va haver al poble, essent ell personalment el que va anar a buscar els mossens germans Grieria, entregant-los perquè fossin assassinats. També se l'acusava d'haver participat en la destrucció i el saqueig de la casa dels mossens.

CONRAD MOTGER HORTA:

Natural de Vilanna, de 46 anys, casat i obrer de la paperera Torras. Estava afiliat a la UGT.

Va ser acusat de formar part com a vocal del segon comitè revolucionari de Bonmatí i de ser el qui va anar a detenir personalment el Sr. Massana, entregar-lo al grup que el va assassinar.

JOAQUIM CASSÀ COLL:

Natural de Bonmatí, de 27 anys, solter i obrer de la paperera Torras. Estava afiliat a la UGT.

Va estar acusat de pertànyer al segon comitè revolucionari que va portar a terme l'assassinat del Sr. Massana, de ser un dels que van saquejar la casa del Sr. Bonmatí i d'haver participat, l'octubre del 1936, en els assassinats ocorreguts a la presó de Girona, coneguts com la Nit de Roses.

RICARD CASTAÑER DUCH:

Natural de Salitja, de 48 anys, casat i amb tres fills. Era obrer de la paperera Torras i estava afiliat a la UGT.

Va ser acusat de formar part del segon comitè revolucionari de Bonmatí en el moment en què es va portar terme l'assassinat del Sr. Massana, així com també d'anar sempre armat i de molestar les persones de bé.

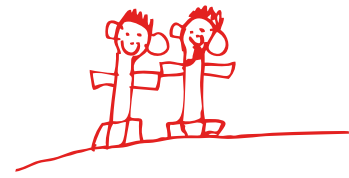
ROSSEND GARCIA LLUNELL:

Natural de Bescanó, de 24 anys i solter. Obrer de la paperera Torras. Estava afiliat a la UGT. Era conegut amb el sobrenom d'"El Conde".

Va ser acusat de ser membre del primer comitè revolucionari de Bonmatí en el moment en què es van cometre les morts dels germans Grieria. També va ser acusat de ser un dels que van anar a detenir el Sr. Bonmatí i dels que van requisar les ràdios a les persones de dretes. També es va fer constar que havia anat com a voluntari en una columna del POUM i que va arribar a obtenir la graduació de sergent.

JOAN PAGÈS CANALS:

Natural de Sant Aniol de Finestres, de 50 anys i casat. Era obrer de la paperera Torras i estava afiliat a la UGT. Va ser acusat de formar part del segon comitè revolucionari, en el moment en què es van causar les morts del Sr. Massana i de la Sra. Consol Soler.

FLORIAN MARCÓ TRÀFACH:

Natural d'Amer i veí de Gelida, de 37 anys d'edat, casat i de professió paperer. Afiliat a la UGT.

Va ser acusat de ser un dels impulsors de l'assassinat del Sr. Massana. Es va traslladar des de Gelida, on vivia, a Bonmatí, i va ser durant la seva curta estada al poble que es va produir l'assassinat. Resulta que en Florian, que havia tingut una actuació molt significativa durant els fets de l'octubre de l'any 1934, havia estat denunciat pel Sr. Massana i havia hagut de complir sentència de presó.

ALTRES ACUSATS

Els que van presentar l'acusació, també van denunciar altres persones; ara bé, en aquests casos la sentència va ser molt més benèvola.

ALFONS TORRES FONT:

Natural de Bonmatí, de 36 anys, casat i de professió obrer. Afiliat a la UGT.

Se'l va acusar de ser l'organitzador de tots els actes públics propagandístics que es feien a Bonmatí. Va tenir una actuació destacada en els fets de l'octubre de 1934. Se'l va condemnar a sis anys i un dia de presó.

PERE SALAVEDRA BONADONA:

Natural de Sant Climent d'Amer i veí de Constantins, de 19 anys, solter i de professió obrer. Afiliat a la UGT.

Se'l va acusar de mala conducta i d'haver-se posat des del primer moment a disposició del comitè revolucionari, formant part dels grups que es van dedicar al saqueig i la destrucció d'esglésies.

Se'l va condemnar a sis anys i un dia de presó.

PERE TORRENT SERRAT:

Natural de Bonmatí, de 20 anys, solter. Afiliat a la UGT.

Se'l va acusar d'haver participat en la destrucció de l'església del poble.

Va ser condemnat a dotze anys i un dia de reclusió temporal.

ESTEVE TORRENT SERRAT:

Es fa constar que se'l va acusar per error. Els que van denunciar els fets, en declaració feta el dia 8 d'abril, admeten que ell no havia fet res.

No arriba a celebrar-se el judici; el jutge, en l'acte dictat el dia 15 d'abril, demana el sobreseïment del cas. Ara bé, fins en aquell moment havia estat a la presó per error. No crec que en cap moment li reconeguessin l'errada.

PERE MASACHS AYMERICH:

Natural de Sant Climent d'Amer i veí de Bonmatí, de 47 anys d'edat, casat i de professió sereno. Afiliat a la UGT. Se'l va acusar d'haver-se posat al costat de la causa roja i d'haver estat nomenat sereno i agutzil. El dia en què es va assassinar el Sr. Massana, estava fent de sereno al pont, i per això se'l va acusar d'haver estat al cas del fet. Va ser condemnat a dotze anys i un dia de reclusió temporal.

CONCEPCIÓ COLL COLS:

Natural de Bonmatí i veïna de Girona, de 32 anys, soltera i de professió empleada.

Se la va acusar de tenir idees d'esquerres. Va treballar en un taller de confecció on feia treballar noies del poble sense poder-se precisar si aquestes ho feien de manera voluntària o forçosa. Tenia a casa seva dues dones, una de les quals va ser detinguda i assassinada pel comitè de l'Escala.

Va ser absolta dels càrrecs.

JOAN GRABULOSA MARTÍ:

Natural d'Anglès i veí de Bonmatí, de 39 anys, casat i de professió carboner. Afiliat a la CNT.

Se'l va acusar d'haver-se posat a favor de la causa roja i de tenir amistat amb els membres del comitè de Bonmatí. Es va apropiari un bosc del Sr. Massana i, segons un rumor, havia tingut part directa en el seu assassinat.

Va ser absolt de tots els càrrecs.

MIQUEL MARTÍ SOLER:

Natural de Bonmatí, de 35 anys, casat i de professió paperer. Afiliat a la CNT.

Se'l va acusar d'haver-se posat a disposició de comitè de Bonmatí. També de proferir amenaces contra el Sr. Bonmatí i d'haver intervingut en la detenció del Sr. Massana abans de ser assassinat.

Va ser condemnat a 15 anys de reclusió temporal.

PERE GARCIA LLUNELL:

Natural de Bonmatí, de 20 anys, solter i de professió asalariat. Sindicat a la UGT.

Se'l va acusar de ser d'ideologia extremista, havent-se posat del costat del comitè revolucionari, i d'haver participat en actes de violència. A més, se'l va acusar d'haver format part del grup que va destruir l'església i d'haver saquejat la casa rectoral.

Va ser condemnat a sis anys i un dia de presó.

JOAN CASAPONSA CARRERAS:

Natural de Bonmatí, de 36 anys, casat i de professió as-salariat. Sindicat a la UGT.

Se'l va acusar d'haver-se posat a favor del comitè revo-lucionari, havent participat en despropòsits i actes de vi-olència, però sense haver participat en delictes de sang. Va ser absolt de tots els càrrecs.

LLUÍS TORRENT LLORENSÍ:

Natural de les Preses i veí de Bonmatí, de 45 anys, casat i de professió paperer. Sindicat a la UGT.

Se'l va acusar d'ideologia extremista i d'haver-se posat des del primer moment a disposició del comitè revolucio-nari, realitzant nombrosos serveis d'armes, i d'haver pres part en escorcolls i saquejos.

Va ser absolt de tots els càrrecs, però en la sentència es demana que estigui dos mesos més empresonat.

LLORENÇ MARTÍ COSTA:

Natural de la Cellera de Ter i veí de Bonmatí, de 41 anys, casat i de professió empleat. Sindicat a la UGT i a la CNT.

Se'l va acusar de ser d'ideologia d'esquerra. Era propie-tari del cafè on es reunia el comitè revolucionari, amb el qual tenia amistat. Va realitzar serveis d'armes i va par-ticipar en la col·lectivització de les indústries elèctriques i en l'assassinat del Sr. Massana.

Se'l va condemnar a 15 anys de reclusió temporal.

EMILI GRABULOSA GALLARD:

Natural de Bonmatí, de 34 anys, vidu i de professió pape-rrer. Sindicat a la UGT.

Va ser acusat d'haver tingut una participació rellevant ja en els fets d'octubre del 1934 i d'haver-se posat des del primer moment a disposició del comitè, realitzant patru-llles armades i actuant com a milicià.

Va ser absolt de tots els càrrecs.

Totes aquestes condemnes, més tard van ser revisades.

Un cop vistes totes les acusacions i les condemnes, es pot veure que moltes eren basades en rumors, en molt poques evidències, i que moltes vegades es limitaven a ser la paraula de l'un contra l'altre.

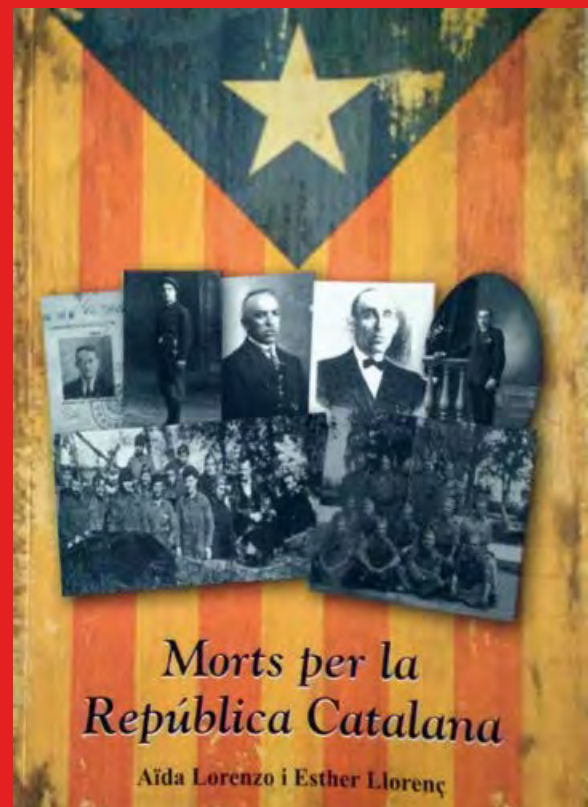
En igualtat d'acusacions o amb acusacions similars, uns van patir condemna i altres van ser afusellats, sent el fet diferencial haver estat membres del comitè o només simpatitzants.

Tot plegat, molt injust.

Han passat més de 75 anys, temps suficient perquè totes les ferides estiguin tancades i perquè es puguin veure i valorar els fets com una realitat històrica i perquè aquests fets no es perdin en la memòria del temps. En cap cas es volen obrir antigues ferides, tot al contrari, es vol fer veure que 75 anys després encara queden moltes preguntes obertes i moltes incògnites a cada pas.

Josep M. Quer

<http://historia-bti.blogspot.com.es/>

Títol: Morts per la República Catalana

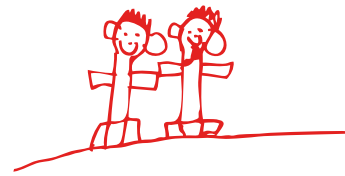
Autores: Aïda Lorenzo i Esther Llorenç.

Any d'edició: 2014

Editor: Curbet Edicions, amb el suport de la Diputació de Girona i l'Associació de Familiars Represaliats pel Franquisme

El llibre inclou un llistat de persones afusellades i em-pressonades naturals i veïnes de Bonmatí, Palamós, Tortellà i Sant Joan de les Abadesses.

Es pot adquirir enviant un correu a estherllorenca@yahoo.es.

En Lluís del Molí

En Lluís del Molí, músic i xantre

Cor de la catedral de Girona en l'època en què Mn. Lluís hi feia de xantre, abans de ser desmuntat.

Em plau molt fer aquesta ressenya biogràfica de Mn. Lluís Domènech Torrent (1897-1964), ja que tenim un element comú, la música, i per atzar del destí en el moment present jo desenvolupo les tasques musicals que ell realitzà a la catedral de Girona durant un període de quasi 40 anys. Qui havia de dir que un individu de la mateixa família entonaria els salms a la seu gironina cinquanta anys després de la mort de Mn. Lluís. Òbviament mai l'he conegut, però encara avui els canonges de la catedral l'esmenten sovint en les converses.

Per poder parlar d'ell, a més de la documentació i diverses publicacions, m'han servit molt els records de Mn. Pere Irla, deixeble de Mn. Lluís des del 1955, qui m'explica un seguit d'anècdotes tenint-les presents en el record com si tot hagués succeït ahir. Mn. Pere, amb veu afable, melosa i amb una tranquil·litat plaent, m'ha transportat un segle enrere, quan les coses prenien el seu temps i la música, igual que la fe, tenien cabuda en la societat.

Un municipi com Sant Julià del Llor i Bonmatí, d'història recent, amb prou feines ha tingut temps de donar personalitats artístiques, i encara menys musicals. En contrapartida, Amer sempre havia estat un lloc de gran tradició musical. Mn. Lluís Domènech Torrent nasqué al molí de

Sant Julià el 1897, quan el municipi encara formava part d'Amer. De la seva infància en saben ben poca cosa, però per tradició oral i el que podem esbrinar, donada la vida rural en aquelles dates, sabem que de la família era el que tenia més cap i que era de tarannà dòcil i pacient. Aquestes virtuts el feren apte per entrar al seminari de Girona, on es formaria i aprendria de lletra com era tan freqüent en els joves d'aquella època, apartant-se de les feines del camp que fins aleshores havia realitzat i prenent els llibres, pels quals cada cop sentí més devoció. Així passaren els anys, els estius al molí col·laborant amb la família i durant el curs a Girona fent vida de seminarista. Però el 1923, amb la vocació ja ferma, va ser ordenat sacerdot.

Els anys de seminari havia demostrat notables aptituds per la música, la qual va estudiar amb més atenció que la reglamentària, assolint bons nivells tant teòrics com pràctics d'instrument i cant. La seva veu de baríton timbrada amb un filtre vellutat li valgueren tots els honors. No la destinà a música de varietats ni a àries d'òpera, que tal vegada li haurien representat més reconeixements mundans, sinó a glòria i honor de Déu, obtenint satisfaccions espirituals. Mentre estudiava al seminari ja col·laborava cantant en les solemnitats religioses. Però un cop ordenat hagué d'exercir de vicari a Mieres, Tortellà i Llagostera. Els superiors aviat s'adonaren que no es podien malgastar talents musicals i el cridaren cap a la catedral a cantar les celebracions litúrgiques, nomenant-lo sots-xantre. El

Concelebració d'una primera missa a la Celler de Ter, el 1953. Mn. Lluís és el de davant la porta, el segon per l'esquerra.

1925, per oposició era nomenat xantre i prevere beneficiat de la catedral de Girona, i va exercir el càrrec fins al 1940, any en què a més fou nomenat rector del monestir benedictí de Sant Daniel, càrrec que desenvolupà fins a la seva mort.

Segons Mn. Pere Irla, les dues dècades que simultaniejà els serveis pastorals al monestir de les monges amb els serveis litúrgics diaris a la catedral, foren els anys més prolífics de Mn. Lluís. De vida metòdica i ordenada, amb pocs sobresalts, cada dia pujava i baixava dos cops, matí i vespre, el caminet que guiava del monestir romànic de Sant Daniel cap a la catedral, creuant el Galligants per les passeres o pel pont del Bisbe, passant per les ruïnes del portal de Sant Cristòfol i arribant a la seu per l'absis. Espai convertit en passeig arqueològic en l'actualitat i aleshores horts entre cases aterrades des dels assalts de la guerra del Francès, no costa gaire imaginar-se la sotana negra trescant pel caminet plougués o fes sol.

Però la feina de capellà amb les monges i els serveis a la catedral encara li deixaven temps per dedicar-se a l'estudi teòric i musical del cant gregorià. Verdader musicòleg en aquest tema tan concret, reservat a erudits avesats en la matèria. Ell transcrigué, interpretà i fins i tot compongué música sacra en gregorià. Introduí certes modificacions i modernitzacions en la música litúrgica que fins al dia d'avui encara es canta en les esglésies, tot i ser un home

Molí de Sant Julià del Llor, casa natal de Mn. Lluís.

Portal de Sant Cristòfol a la Força Vella, sense el passeig arqueològic, camí diari de Mn. Lluís.

gens modern, fill de la seva època, gota vanitós, home de fe i de gran generositat. Les seves melodies formen part del cantoral de l'església de manera anònima.

Tota l'activitat religiosa i musical li deixava encara temps per a la seva gran afició, la caça. Vincle que l'apropava a la seva joventut a Sant Julià. La vall de Sant Daniel en aquell moment encara prou feréstega era el seu vedat cinegètic particular i, com és de suposar, la sotana tenia certs privilegis davant de la Guàrdia Civil. A mitja dècada dels anys 50, li arribà un jove seminarista com a sots-xantre, era Mn. Pere Irla, que entrà en els serveis de la catedral quan Mn. Lluís ja es queixava al Capítol Catedralici que l'activitat del cor era decadent, ja que només hi eren ell, Mn. Prunell i Mn. Trias, i el Bisbat li enviava alumnes de l'últim curs de seminari, que un cop ensenyats, en lloc de quedar-se a la catedral com a beneficiats, preferien una parròquia pròpia, seguint la moda del moment. Així començà una decadència musical a la catedral de Girona que durà anys. Mn. Geli aportà el cor de nois del seminari a la catedral, l'anomenada Schola Cantorum, però més tard, en jubilar-se l'organista Francesc Civil, Mn. Geli ocupà el seu lloc i el cor tornà a mínims. Mn. Lluís feia tot el que podia, fins i tot en alguna ocasió hagué d'oficiar cantant tot sol, ja que els que havien d'acompanyar-lo havien d'assistir a alguna altra celebració.

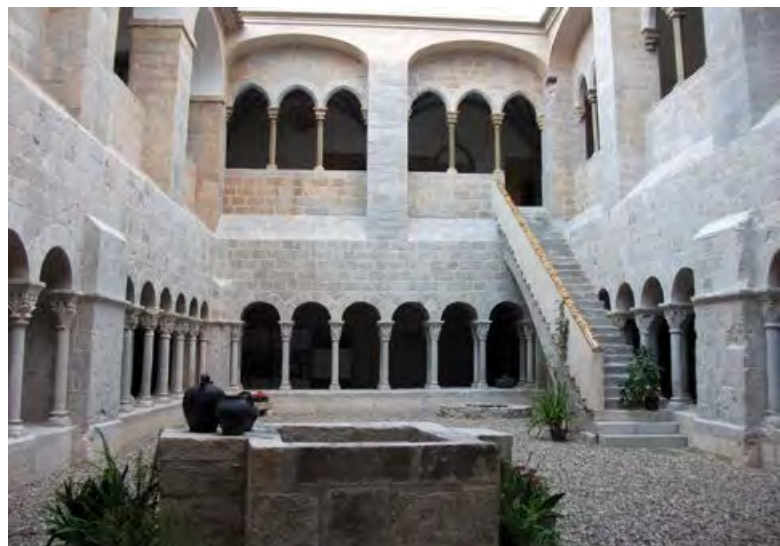
Mn. Lluís, contra la seva manera de ser, protestà enèrgicament al bisbe i al capítol catedralici, que aportaren el cor del seminari a la catedral. Tot aquest tràfec catedralici passava en desconeixement de la gent. Les funcions de la seu són molt concretes i no estan destinades al

Claustre de Sant Daniel, amb l'abadessa i l'abat de Montserrat, en la celebració del mil·lenari del monestir, el 2015.

Nau de la catedral de Girona amb l'orgue i el cor, abans del 1936, any en què fou destruït.

Claustre del monestir de Sant Daniel després de l'actual restauració (2015).

poble. En aquest engranatge Mn. Lluís tenia un paper determinant, però no per això el fet d'estar lligat diàriament, 365 dies l'any, li feren la vida pitjor, tot al contrari. Ara no sabem valorar els petits plaers que aquesta ens ofereix. Mn. Pere Irla recorda els dinars de Santa Afra, amb Mn. Lluís, Mn. Geli i Mn. Aluard, amb una nostàlgia entenedidora; aleshores ell era un marrec entre canonges d'edat avançada, quatre homes de Déu amb una ampolla de cava i alguna més de vi, discutint sobre afers celestials i algun de terrenal, que aconseguien trobar la felicitat en molt menys del que ara es somia.

Així passaven els dies de Mn. Lluís Domènech, al servei

d'una fe fent música, amb pau, modèstia i serenor, però ara parlem d'ell perquè és l'únic músic amb majúscules que ha donat el nostre poble; d'ell en parlen els llibres més especialitzats quan en realitat intentà passar tota la vida despercebut i intentant fer el bé.

Mn. Pere Irla em va dir que d'ell n'heretà una almussa, una mena de capa curta de cerimònies que era el distintiu dels xantres, càrrec catedralici que igual que els canonges en altre temps havia gaudit de gran prestigi i en el dia d'avui és quasi honorífic però d'història molt rellevant. A Mn. Pere, canonge i beneficiat de la catedral de Girona, en el dia d'avui preguntar-li pels seus records de Mn. Lluís l'ha commòs, abocant-li records de l'home que fou una gran veu i una bellíssima persona que passà per aquesta vida sense fer soroll. Mn. Lluís perdura en el record, ell i la seva obra.

H. Climent i Domènech

Arquitecte i tenor de la Capella de la Catedral de Girona

Actual capella de música de la catedral de Girona, amb el canonge i mestre de capella Mn. Frederic Pujol. (L'autor d'aquest article és el primer de l'esquerra)

Xavier Viñolas

Xavier Viñolas, pintura i vida

Corrien els anys 20 del segle passat. El senyor Pere Viñolas, passejant per la Devesa de Girona, va trobar un bon home que servint-se del seu cavallet i els seus pinzells mirava de reflectir sobre una tela la infinitud de matisos i colors dels plàtans. Com que a un dels seus fills més petits, en Xavier, li sabia les inquietuds artístiques, es va atrevir a preguntar-li a aquell pintor què calia fer per aprendre a pintar com ell. I l'artista li va donar molt bones referències de l'Escola d'Arts i Oficis d'Olot, que des de feia uns quants anys dirigia el paisatgista vilanoví lu Pascual. Viñolas, satisfet, va prendre bona nota d'aquelles recomanacions d'aquell pintor... Amb el temps sabia que aquell bon home era ni més ni menys que Santiago Rusiñol.

És així, amb aquest *apadrinament* indirecte, com el jove-níssim Xavier Viñolas va entrar en el món de l'art, un món que seria, simplement, la seva vida.

Xavier Viñolas Pujol va néixer a Bonmatí l'any 1915. Fill de l'escrient de la fàbrica, va ser un dels petits de deu germans. A la tendríssima edat de 14 anys, va deixar la família i Bonmatí i tot sol va marxar a Olot, on es va instal·lar en una pensió, per estudiar a l'Escola d'Arts i Oficis de la ciutat. Sota el mestratge d'lu Pascual i Melcior Domenge, va combinar els estudis artístics amb la feina al taller d'imatgeria religiosa El Arte Cristiano, que, com l'escola, estava relacionat amb la coneguda família Vayreda.

Durant aquests anys va conèixer la que anys més tard seria la seva esposa, la Palmira Jaume. Però la guerra va interrompre el seu festeig i, també, la seva dedicació artística. El 1937 va ser reclutat per anar al front, on, en la intimitat, reproduïa les seves impressions sobre la guerra i sobre la misèria humana en impressionants petits dibuixos.

Acabada la guerra va fer el servei militar a Melilla, i el 1942 va tornar a Olot, on va reprendre la seva feina al taller El Arte Cristiano i on es va casar. També hi va fer la seva primera exposició individual, a la Sala Armengol, la galeria que freqüentaria regularment al llarg de la seva

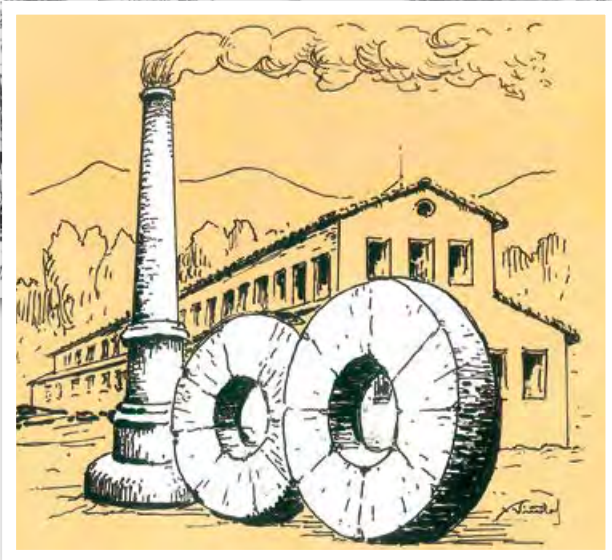
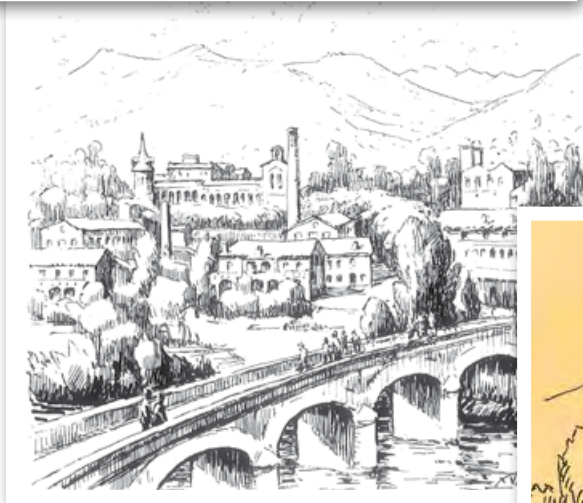
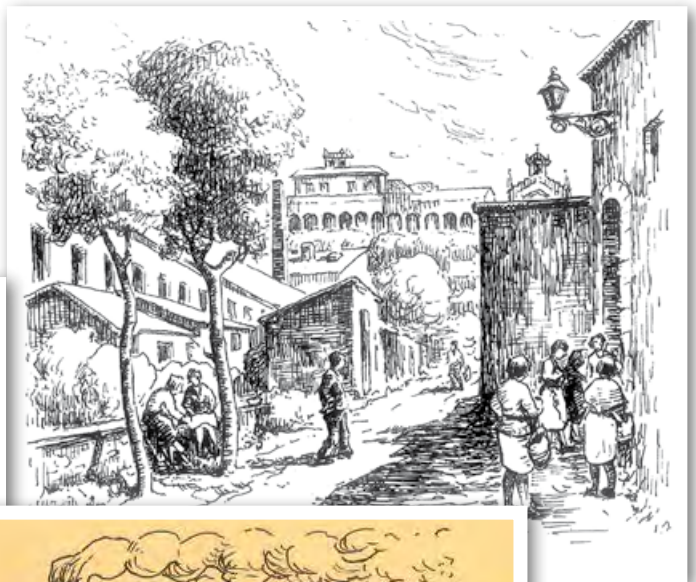

Figura. Oli sobre tela. Firmat i datat el 1936

carrera artística. Tres anys més tard, el 1945, va néixer el seu únic fill, en Raimond, però la mala fortuna va fer que la seva esposa morís per complicacions derivades del part. El 1953, en segones núpcies, va contraure matrimoni amb Rosalia Prat.

En substitució de Pere Gussinyé, l'any 1968 va entrar a fer de professor a l'Escola d'Art d'Olot, on va exercir fins al 1987. Així, va estar molt ben considerat, tant al taller d'imatgeria com a l'escola. Ramon Duran, fill de les Preses, que durant gairebé 50 anys va treballar a El Arte Cristiano, comentava l'any 2013 sobre els seus mestres: "Tots en sabien molt, però si he d'escollir-ne només un, sens dubte el millor va ser Xavier Viñolas. Ell em va ensenyar a pintar figures, però també quadros."

Entre els anys 1987 i 1998 va col·laborar amb la revista que editaven els exalumnes de Bonmatí, *L'Amic*, il·lustrant les portades de cada número. El seu dibuix de la xemeneia amb l'antiga paperera i la roda de molí va servir com a insígnia de la celebració del Centenari de la Colònia.

Algunes de les il·lustracions de les portades de l'Amic fetes per en Xavier Viñolas

Xavier Viñolas va exposar en un gran nombre de galeries: a part d'Olot i les comarques gironines, a Barcelona, a Palma de Mallorca, a Madrid... No va deixar mai de fer paisatges a l'oli i també marines, fins i tot quan, en els darrers anys, la salut li impedia sortir a l'aire lliure, feia servir fotografies per fer les seves creacions. També va conrear moltes altres tècniques, com ara el gravat.

Xavier Viñolas, considerat com un dels darrers exponents de l'escola pictòrica olotina, va morir el 2002, a l'edat de 87 anys.

Aquest any 2015, el Museu de la Garrotxa d'Olot va dedicar-li una exposició antològica, *Xavier Viñolas. Paisatge, llum i moviment*, per commemorar el centenari del seu naixement. Una mostra que resumia la llarga trajectòria d'aquest artista d'origen bonmatinenc per a qui pintura i vida era tot u.

Mei Bescó Esteve

La vil·la romana de les Cavorques de Sant Julià

El ple del Consell Comarcal de la Selva va aprovar el 17 de març passat, a petició de l'Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí, declarar el jaciment arqueològic de la Vil·la romana de les Cavorques com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).

L'Ajuntament, mitjançant acord del Ple de data 20 de setembre de 2014, havia sol·licitat al Consell Comarcal de la Selva la declaració com a BCIL de les restes arqueològiques descobertes en el marc de les excavacions realitzades en l'àmbit del SAU 4, en la zona coneguda com "la Cavorca".

En les XII Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona, celebrades a Besalú el mes del juny del 2014, l'arqueòloga Anna Augé va presentar una ponència sobre els treballs fets al pla parcial SAU 4. Tot seguit us presentem un extracte de la seva exposició.

El sector afectat pel projecte de Pla Parcial SAU 4 comprèn una àrea de 51.395 metres quadrats i a dins es troba el monument funerari de la Cavorca. Segons l'informe emès el 24 de juliol del 2009 per la Comissió de Patrimoni de la Generalitat, per tal d'avaluar el grau d'afectació del projecte d'urbanització previst pels propietaris del terreny, es va considerar imprescindible la realització d'una actuació arqueològica prèvia, consistent en la prospecció sistemàtica de la zona afectada i la realització de sondejos a l'entorn immediat del monument funerari.

Aquest fet va motivar un parell d'intervencions arqueològiques l'any 2010: una primera, al febrer, de prospecció, en què es van localitzar restes d'estructures d'obra i de materials, i una segona, al juny, de delimitació de l'àrea de jaciment i d'excavació en extensió de dos sondejos.

Atesos els resultats de les intervencions del 2010, la Direcció General del Patrimoni Cultural va trobar convenient ampliar les zones on s'havien localitzat estructures i realitzar sondejos en extensió, fet que va portar a dur a terme una darrera intervenció, de l'1 de febrer al 15 de març del 2012.

La intervenció del 2012

A partir de les rases que van ser arqueològicament positives el 2010, es va projectar l'obertura general dels indrets on es van detectar estructures (camps 1 i 2). L'excavació en extensió va posar al descobert tres zones ben definides.

Vista de la zona 1

A la **zona 1**, que seria la terrassa inferior del projecte, destaca l'aparició d'un forn i sis àmbits que podrien anar vinculats amb l'àrea de producció del forn, com a magatzems o estances de treball. Tots els sectors van ser documentats en planta però no van ser excavats, excepte el forn, que presenta una cambra de foc rectangular compartimentada en dos corredors longitudinals i un passadís en forma de

praefurnium. Al costat es va documentar i excavar part d'una escombrera, on es va recuperar material ceràmic (àmfora tarraconense) que data d'entorn el segle I dC. En la resta d'àmbits d'aquesta zona, es van poder delimitar alguna estança i murs, però no tots, per raons de seguretat, ja que a uns 5 metres hi ha un talús i el pas de la carretera que mena a Sant Julià del Llor.

Vista de la zona 2

Banqueta correguda de la zona 3

A la **zona 2**, a l'àrea central de la terrassa superior, es va posar al descobert un conjunt format per diverses estances adossades. Majoritàriament són de planta rectangular, i hi ha algunes pavimentacions realitzades amb opus *signinum* (barreja impermeable de calç, sorra i fragments de terrissa), i entre el material recuperat apareix una bona quantitat de fragments de *dolium* (recipient romà de terrissa, gran, de forma esfèrica i amb la vora gruixuda). Les característiques constructives d'aquestes estances i el material recuperat durant la fase de delimitació de la zona i l'excavació dels sondeigs, dona peu a pensar que la zona 2 podria ser una àrea de treball vinculada a la producció d'algun element que

ara per ara desconeixem, i que respondria a la necessitat d'utilitzar contenidors hidràulics. La zona 2 tampoc va ser excavada en extensió. En un dels sondejos realitzats en aquesta zona, es van poder documentar dos estrats arqueològics abans d'arribar a la cota del subsòl natural: un de superior, que data entre els segles II i III dC, i un d'inferior de textura llimosa amb inclusions de carbons on van aparèixer les restes d'un *dolium* i diverses peces de ceràmica gairebé senceres, una de les quals amb closques d'ou a dins que podria relacionar-se amb algun ritual fundacional. En la delimitació d'un altre sector de la mateixa zona es va recuperar una moneda de bronze de Claudi II (268-270).

Vista de la zona 3

A la **zona 3**, a la part sud-est de la terrassa superior, es va localitzar un àmbit principal de planta rectangular, subdividit per dins i per fora per un conjunt d'estances adossades. En total van ser 8 els sectors identificats i alguns d'ells no van poder ser totalment documentats en planta. En una de les excavacions realitzades en aquesta zona es van recuperar dos asos emporitans, un amb una contramarca, i en una altra, una banqueta correguda revestida d'*opus signinum* que faria pensar en una possible piscineta, però encara s'hauria d'acabar d'excavar per confirmar aquesta hipòtesi. En aquesta zona la documentació de dos sectors no va ser completa a causa de la seva profunditat, però va ser suficient per permetre copsar l'afectació del projecte sobre les seves estructures.

Imatge del forn de combustió

Reflexió final

Aquesta actuació ens ha portat a conèixer l'existència d'una vil·la rural romana, donat que segueix les pautes característiques de situació d'aquests assentaments: orientada a migdia als peus d'un turonet, propera als recursos hídrics, amb una riera a cada costat i a prop del Ter i a poca distància de la via que comunicava Girona amb el corredor que segueix el Ter i que porta cap a la Garrotxa i la plana osonenca.

Malauradament les feines realitzades fins al moment en aquest jaciment han estat de delimitació i prospecció, sense arribar a aprofundir en cap de les tres àrees, i per tant no podem afegir més dades de les que disposem.

Cal destacar l'estança amb un banc corregut adossat a les parets, revestit amb *opus signinum* i pavimentat amb rajoles que ha estat interpretada com una piscineta. Hi ha la possibilitat que aquesta àrea esdevingui la part residencial (*pars urbana*) de la vil·la i que les altres dues zones (1 i 2) corresponguin a les àrees de treball (*pars rustica*) com ens assenyala la presència del forn a la zona 1 o els paviments i revestiments d'*opus signinum* de la zona 2, que podrien ser contenidors hidràulics, vinculats a la producció d'algun element líquid, vi o oli.

Finalment, pel que fa a la cronologia del jaciment, ara per ara, només s'han pogut datar alguns dels estrats excavats en els sondejos, que van a grans trets des del segle I fins al segle III dC. Caldrà doncs esperar a l'obtenció de més dades sobre el jaciment per intentar ser més precisos.

El camí ral de Girona a Amer (i II)

En el número anterior de "L'Amic" vam publicar la primera part de la descripció que ha fet Ricard Teixidor del camí ral que unia Girona amb Amer passant per Sant Julià. Aquí us oferim l'últim tram, que va del carrer Vell de Sant Julià fins a Amer. Ricard Teixidor actualment està preparant la seva participació en l'elaboració d'un llibre del Centre d'Estudis Selvatans sobre camins rals a la comarca de la Selva. Esperem que ben aviat puguem tenir aquest volum a les mans.

Del carrer Vell de Sant Julià al passallís de can Rajolet

Del carrer Vell de Sant Julià del Llor al passallís de can Rajolet

Deixat el carrer Vell, el camí és una carretera ampla i sense asfaltar. Se l'anomena carretera vella d'Amer a Sant Julià i també camí vell d'Amer. En el mapa més antic del terme d'Amer, el que va realitzar la Direcció General del Instituto Geográfico el 1928, a escala 1:25.000, se l'anomena "camino de Amer a San Julián"¹². Segueix al peu de la muntanya i a suficient distància del Ter i necessària altura per evitar risc d'inundacions en cas de crescudes del riu. A ambdós costats hi trobem cases de pagès, algunes habitades i altres en estat ruïnós. Entres les primeres n'hi ha quatre molt juntes que formen el petit veïnat de ca l'Artau. Són ca l'Artau, can Molsa, can Buc i can Pla. Més amunt, on el pendent de la muntanya s'apropa al riu, hi ha ca les Roques Negres, que deu al seu nom a aquest indret on afloren unes roques de color fosc. És aquí on hi havia hagut un pas al Ter, que va veure Francisco de Zamora l'any 1790 i va escriure en el seu diari. Hem entrat al municipi d'Amer. A la banda dreta del camí, ens crida l'atenció un canal que baixa en paral·lel en molts trams i que parteix d'un reclosa al riu Brugent situada prop d'Amer. Després de la casa de les Roques Negres hi ha un passallís que permet traspasar el Rajolet.

Casa coneguda amb el nom de les Roques Negres. El nom li ve donat per les afloracions d'unes roques de color negre.

Del passallís de can Rajolet a Amer

El camí antic no segueix per l'actual, sinó que tomba a l'esquerra i continua al mig d'una pollancreda i passa pel davant i a poca distància de can Rajolet¹³. A peu s'hi pot passar bé i a uns 800 metres, després de fer un fort pendent, arriba al davant d'una granja on es troba amb el camí actual. Continua amunt, ara sempre paral·lel al Brugent. A uns 1.000 metres se separa del riu i continua en direcció nord-est fins a trobar la carretera que va a Sant Climent d'Amer. Els mapes antics mostren que el camí antic continuava recte, després de travessar el torrent de Roca-salva, segurament mitjançant un gual. Ara és un corriol que traspasa aquest curs d'aigua mitjançant una passera. Després voreja una avellaneda i passa a ser un camí ample. La certesa que aquest és el camí vell d'Amer, m'ho han corroborat varies persones grans nascudes a Amer o que fa molts anys que hi viuen¹⁴. És probable que l'antic camí ral no fes la volta sinó que passés per on ara hi ha la plantació d'avellaners. Va a sortir a la carretera de Sant Climent d'Amer, després travessa el Brugent¹⁵ mitjançant un passallís i va a trobar la carretera C-63.

Del passallís del Rajolet a Amer

Segueix per aquesta via uns 50 metres, entra a Amer pel carrer Girona, que desemboca a la plaça de Sant Miquel¹⁶. Des d'aquí segueix uns 50 metres pel carrer Séquia. En aquest punt, antigament en sortia un trencall que anava directament al monestir. Des de fa temps el pas està bar-

rat per un solar i una edificació. El camí principal seguia pel carrer esmentat, pel passeig del Firal i cap a Olot¹⁷. Al carrer Girona hi ha la capella de la Mare de Déu de la Pietat, un edifici del segle XVII. Quan el nou abat prenia possessió del monestir, es revestia aquí, que abans del segle XVIII era als afores del nucli de la vila. Després feia l'entrada solemne al monestir, fent el recorregut a peu pels carrers esmentats.

En molts trams un canal baixa en paral·lel al camí ral. Pren l'aigua en una resclosa al Brugent, prop d'Amer.

Un pont sense riu

El vianant que el veu per primera vegada queda sorprès i es pregunta: què hi fa aquí un pont sense riu? Realment, ofereix una imatge insòlita. El pont Vell de Sant Julià va quedar així, mig colgat pels sediments, després de l'aiguat del dia 13 de desembre de 1777, arran del qual el Ter va canviar el seu curs. Té vuitanta metres de llargada amb cinc arcs de mig punt. Al seu extrem de llevant connecta amb el carrer Vell, el nucli urbà més antic de Sant Julià del Llor i que es va formar, precisament, gràcies al pont. Les cases adossades al camí mostren diverses llindes amb inscripcions datades el 1700. No cal dir que aquest indret era molt transitat per viatgers que es traslladaven d'una banda a altra del Ter. Els drets de pontatge corresponien a l'abadia d'Amer i a la Universitat d'Anglès.

Pont Vell de Sant Julià del Llor

Malgrat la forma, el pont no és romànic. El seu origen és incert, si bé hi ha indicis que és d'època romana. Les envestides del riu el degueren destruir moltes vegades. Així, al llarg de l'edat mitjana se n'edificaren de nous. De tota manera, a finals del segle XIV ja no hi havia pont.¹⁸ Fins a l'any 1599, el camí que anava d'Amer a Anglès traspassava el Ter al Pasteral mitjançant un pont, però en aquesta data se'l va endur un aiguat. Només va quedar el pont de Sant Julià, l'únic que hi havia entre Sus-

queda i el pont Major de Girona i l'únic nexa d'unió entre els dos camins rals d'Amer i que permetia comunicar-se amb la Selva i el camí ral de Barcelona. El seu manteniment, i possiblement la seva construcció, van ser obra del monestir de Santa Maria d'Amer. Després de l'aiguat de l'any 1777, només es podia creuar el riu mitjançant guals, passallissos, passeres i barques de llibant. A l'indret de Roques Negres hi havia un d'aquests passos dificultosos, tal com ho escriu el viatger Francisco de Zamora l'any 1790 en el seu diari de viatges: *"Había inmediato al pueblo –la Celler– un puente muy dilatado sobre el río Ter, el cual, por no estar bien apoyado, se lo ha llevado, pocos años hace, dejando cortado este paso aún por medio de barca en las gran avenidas que son muy frecuentes"*. I prossegueix en el

*seu recorregut cap a la Vall d'Hostoles: "Salimos de este pueblo pasando el río por cuatro palos que han puesto ahora, caminando por su orilla, encontrando al poco rato el famoso paso de las Rocas Negras, por haber allí una punta de ellas realmente de este color, lo cual ha dado lugar a mil fábulas en este término"*¹⁹. La construcció d'un nou pont va ser fruit d'un conveni entre els abats d'Amer i els pagesos de les parròquies d'Amer i Sant Julià, però l'execució de l'obra va durar la major part del segle XVII per manca d'acords i diners. No va ser acabat fins l'any 1688. Les riuades el van malmetre i s'hagué de refer o reconstruir a partir del 1701. La guerra de la Successió i noves avingudes d'aigua hi causaren nous estralls, de tal manera que l'any 1727 ja estava inservible²⁰.

NOTES A PEU DE PÀGINA

- ¹² Dirección General del Instituto Geográfico, año 1928. Provincia de Gerona, zona de Amer-San Esteban de Llémana. Hoja nº 295, carpeta II
- ¹³ Joan Planchart i Julià, propietari de can Rajolet, m'ha informat que el camí nou que passa pel darrere de casa seva, després de fer un gir de noranta graus, era particular, però amb el pas del temps s'ha convertit en públic, tal com assenyalen els mapes.
- ¹⁴ Entre aquestes persones, faig especial agraïment a Maria Collell i Xifra.
- ¹⁵ La riera Brugent és un nom modern. Abans se'n deia la riera d'Amer.
- ¹⁶ En aquesta plaça s'alçava l'església parroquial de Sant Miquel i al costat hi havia el cementiri. L'edifici va ser derruït l'any 1657 durant la Guerra dels Segadors. Des de llavors, l'església dels monestir de Santa Maria fou simultàniament parròquia d'Amer i temple monacal. Des de 1836 és ja, exclusivament, parròquia de la vila d'Amer.
- ¹⁷ Faig palès el meu agraïment a Josep Puigdemont i Oliveras d'Amer que m'ha ensenyat el pas del camí ral per la vila fins al monestir.
- ¹⁸ RAMS, E.: *Anglès, de la pagesia a la industrialització*. Diputació de Girona i Ajuntament d'Anglès, 1998. Pàg. 143-157.
- ¹⁹ ZAMORA, F. de: *Diario de los viajes hechos en Cataluña*. Barcelona: Curial, 1973. Pàg. 299.
- ²⁰ SOLÀ, X.: *El monestir de Santa Maria d'Amer a l'època moderna: religió, cultura i poder. De la reforma benedictina a la vigília de les desamortitzacions (1592-1835)*. Barcelona: Fundació Noguera i Pagès Editors, 2010. Pàg. 215-222.

AGRAÏMENTS

En el decurs de l'elaboració d'aquest treball són vàries les persones a les quals dec el meu agraïment i en vull fer constar el nom i el lloc on viuen. A les Cases Noves de Sant Gregori: Ponç Feixas i Bretxa.; a Constantins: Pelai Peracaula; a Bonmatí: Josep Pagès i Roca i Maria Puig i Crous; a Sant Julià del Llor: Miquel Garriga i Garriga; a Amer: Josep Puigdemont i Oliveras, Joan Planchart i Julià, i Maria Collell i Xifra.

On és l'ermita de Sant Agustí?

Quan, l'estiu del 2011, vaig visitar per primera vegada aquestes parròquies, vaig pujar a l'església parroquial de Sant Julià del Llor. En apropar-m'hi, curiosament vaig veure que en cap lloc hi havia un senyal indicador que ajudés a localitzar aquesta església. Sí que, en canvi, hi havia uns rètols que senyalaven "Església de Sant Agustí".

La primera sorpresa fou descobrir l'existència de l'església de Sant Agustí, si bé no apareixia en cap inventari de les esglésies que es trobaven dintre els límits de les parròquies que se m'havien assignat.

La segona sorpresa va ser adonar-me que enlloc hi havia cap altra església que no fos l'església parroquial de Sant Julià del Llor, que, en canvi, no apareixia indicada enlloc.

La tercera sorpresa seria, al visitar l'interior de l'església, no veure-hi cap imatge, ni vella ni nova, que representés sant Agustí.

A sant Agustí d'Hipona (354 – 430) me l'estimo molt, entre altres coses per haver estudiat filosofia i teologia amb religiosos agustins els cursos 1972/73 i 1973/74, a Navarra. Allà vaig començar a descobrir la grandesa d'aquest gran teòleg, pensador, escriptor i sant. Però a cadascú el que és seu i, certament, a sant Agustí d'Hipona no li correspon la titularitat de l'església parroquial de Sant Julià del Llor.

A la revista L'Amic del 2014, fent l'inventari dels edificis religiosos de les parròquies, vaig fer ja una ressenya de l'església de Sant Julià del Llor. Allà ja esmentava que apareix documentada el 948 i, des del primer document parlant d'ella fins als documents dels nostres dies, sempre es parla de l'església de Sant Julià del Llor i, en canvi, mai s'esmenta ni per forat ni per finestra el gran Pare de l'Església sant Agustí d'Hipona.

D'on vindria, doncs, la confusió? Amb el temps vaig adonar-me que la raó de la confusió és senzilla. M'hi ajudà la localització d'un full de goigs, els dedicats a sant Julià, patró de la parròquia del Montseny, al Vallès Oriental. Allà hi deixa clar que la festa d'aquest sant es celebra el 28 d'agost. Òbviament, aquest és el dia que coincideix

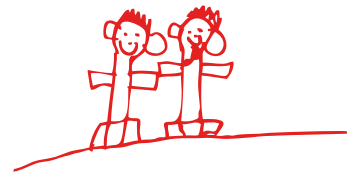

Imatge de sant Julià que hi ha a l'església, adquirida després de la guerra, el 1941.

amb la celebració de sant Agustí, un sant molt més cotitzat al calendari litúrgic. I això faria que es parlés que la festa de sant Julià és el dia de sant Agustí, molt més fàcil de localitzar al calendari litúrgic. Però no es pot dir que sant Agustí sigui el patró i el titular de l'església de Sant Julià del Llor, on, continuo dient, ni tan sols sant Agustí hi ha tingut mai una imatge.

Posteriorment he indagat que altres poblacions catalanes tenen l'església dedicada a sant Julià i celebren la festa de Sant Julià el dia 28 d'agost: a Garós (Vall d'Aran), a Tegurà (a Vilallonga de Ter, al Ripollès), a l'Arboç (Baix Penedès)...

Al bisbat de Girona hi ha unes 15 parròquies dedicades a sant Julià. A quin sant Julià, però? El santoral recull uns 50 sants amb el nom de Julià. Els més coneguts i venerats

són sant Julià l'Hospitaler (celebrat el 12 de febrer) i sant Julià que, amb santa Basilisa, es venera el 7 de gener (o el 8 i algunes vegades el 9).

Sant Julià de Briude

Finalment, qui era aquest sant Julià venerat el 28 d'agost? El 24 d'agost del 2014, al suplement de les parròquies *La Vall de les Esglésies* hi publicava la ressenya que també reutilitza aquí.

Sant Julià de Briude (o Brioude) era militar i fou martiritzat cap al 304. Entorn de la seva tomba s'alçà una gran basílica romànica, una dels monuments més destacables de l'Alvèrnia. La seva festa és el 28 d'agost.

Hauria nascut a Viena del Delfinat (a Isèra), prop del riu Roine. Era cristià, militar i bon company de sant Ferriol (sovint, entre els militars es donaven mostres de vinculacions estretes d'amistat).

En ocasió de la persecució de Dioclecià contra els cristians, Julià desertà i es refugià a l'Alvèrnia. Amb tot fou localitzat i decapitat el 304 a Briude, a la mateixa Alvèrnia. El seu cap hauria estat portat fins on estava empresonat sant Ferriol per fer-lo desistir de la seva fe amenaçant-lo de sofrir la mateixa sort si no renunciava al cristianisme adorant els déus pagans.

Segons el bisbe sant Germà d'Auxerre (+ 448), el dia del seu martiri fou el 28 d'agost, diada de la festa del sant. També ens parlen del màrtir el bisbe de l'Alvèrnia sant Sidoni Apol·linar (+ 481), el bisbe i escriptor sant Gregori de Tours (+ 594), i el bisbe i poeta sant Venanci Fortunat (+ 600). L'arquebisbe de Gènova, el beat Jaume de Varazze (o de Voràgine, + 1298) va insertar la vida de sant Julià de Briude a la seva famosa *Llegenda Àuria* (o *Legenda Sanctorum*). Són nombrosos els textos litúrgics medievals recollits a l'entorn de Briude que parlen del nostre patró.

Com és obvi, sant Julià és molt venerat a Briude, on, en ocasió del centenari del seu martiri (2004), fou aclamat amb el cant: "Julià, màrtir i protector, vetlla per la nostra terra, acull el clam dels nostres cors que s'uneixen en la pregària".

Damunt de la seva tomba s'hi construí una capella - *martyrium*. Més tard, s'hi construí una basílica de la que n'està documentada la consagració (470). Al segle XII fou reemplaçada per una nova construcció basilical que s'anà renovant i on es poden admirar capitells d'època romana i romànica, i també nombroses pintures medievals. A la cripta es localitza l'antic *martyrium* on es venera una urna amb les relíquies de sant Julià. El conjunt monumental de Sant Julià de Briude és un dels santuaris més antics i notables de l'Alvèrnia.

El culte a sant Julià de Briude es va estendre a tot l'entorn i també a la nostra terra, si bé, com he dit, algunes vegades es confon amb altres sants amb el mateix nom. El sant es representa amb indumentària militar i, mentre en una mà hi sosté la palma del martiri, a l'altra hi sosté una llança o una espasa.

Acabo copiant els goigs en honor de sant Julià, màrtir, que m'han facilitat al monestir de Solius, que és on vaig localitzar la versió completa. N'he fet una revisió i actualització ortogràfica.

Martirià Brugada Clotas

Basílica de Sant Julià de Briude

GOIGS DEL GLORIÓS SANT JULIÀ, MÀRTIR

*Per ser cantats en la seva festa, el 28 d'agost,
a la seva parròquia de Sant Julià del Llor, a la Selva*

En aquest poble airós
us invoquem amb fervor:
*Sigueu nostre protector,
Julià, màrtir gloriós.*

1. A Viena, ciutat famosa
de la nació francesa,
nasquéreu de gran noblesa
i família religiosa;
de noi, fóreu pietós
tenint a Déu gran amor:
Sigueu nostre protector...
2. Amb sant Ferriol tinguéreu
la més cordial amiatat,
de Crist, en la caritat,
un i altre us encenguéreu;
amb els pobres generós
us mostràreu amb amor:
Sigueu nostre protector...

3. El pervers i vil Crispí
un decret de mort donà
contra qui fos cristià,
volent dit nom extingir;
al martiri generós
marxàveu ja sens temor:
Sigueu nostre protector...

4. De sant Ferriol advertit
a l'Alvèrnia vos passàreu,
i quan a Briude arribàreu,
dels gentils sent perseguit,
presentant-vos animós
desafiàreu son furor:
Sigueu nostre protector...

5. Al tirà essent presentat
confessàreu vostra fe,
dient: "Sempre adoraré
a Jesús crucificat";
el cap tallar-vos furiós
manà lo tirà, amb rancor:
Sigueu nostre protector...

6. En una font fou llençat
vostre cap per els tirans;
sant Ferriol, amb els cristians,
vostre cos han sepultat,
i mostrant-se miraculós
fou venerat amb fervor:
Sigueu nostre protector...

7. Ja que sou patró principal
d'aquest poble i la parròquia,
feu que pedra i llamp no hi tòquia
i guardeu-nos de tot mal,
ja que amb Déu sou poderós
mireu-nos sempre amb amor:
Sigueu nostre protector...

En el pas tan dolorós,
de la mort, deu-nos favor:
*Sigueu nostre protector
Julià, màrtir gloriós!*

Medi Ambient

RECICLEM ELS TAPS!

Tots vosaltres sabeu que en el nostre municipi es recullen taps de plàstic per tal de recaptar diners i invertir-los en diferents equips científics que estudien la distròfia muscular de Duchenne, malaltia genètica que malauradament pateixen dos germans del nostre poble. També a Girona, prop de l'Auditori, hi ha un contenidor de recollida per a la mateixa causa.

Per tal de fer un seguiment del camí d'aquests taps, vam anar a visitar l'empresa Recumàs de Sant Feliu de Buixalleu, lloc on van a parar tots els que es recullen a Sant Julià del Llor i Bonmatí.

Molt amablement ens van explicar que abans del 2011 els taps no els aprofitaven, però aquell any una mare de Vilafant (Alt Empordà) va saber que a França es recollien per separat i es venien. Amb l'objectiu de poder comprar uns audífons especials per a la seva filla sorda i davant la impossibilitat de disposar dels diners necessaris, es va posar en contacte amb Recumàs i van acordar iniciar-ne la recollida selectiva.

Val a dir que el plàstic dels taps és de polipropilè (PP) o de polietilè (PE), d'una qualitat molt superior al plàstic dels envasos. Els taps es paguen a 200 euros la tona. Tots els diners es destinen a diversos projectes.

En el cas del nostre municipi hi ha diferents punts de recollida (comerços, ajuntament), des d'on es porten a un

Les caixes de refrescos són fetes de polietilè dens (PEHD). El granulat obtingut en triturar-les es fon, se li dóna forma i serveix per fabricar caixes semblants

Diferents tipus de taps abans del seu tractament

Entrada al molí que trinxa els taps. En aquesta fotografia veiem rodets procedents de la indústria tèxtil.

Els taps, ja trinxats, surten per aquest embut i es recullen en sacs.

contenedor situat dins el recinte d'una empresa del poble. Quan el contenidor és ple (hi caben uns 700-800 kg), un camió de l'empresa Recumàs els recull i els porta a la planta de Sant Feliu de Buixalleu. Això es produeix cada 2 o 3 mesos. Allà se separen els taps dels impropis i els bruts dels nets. Aquests últims s'aboquen a un molí que els trinxen en bocins molt petits. Es posen en sacs i ja estan a punt de ser transportats fins a la Xina. En aquest país renten el triturat i en treuen les impureses. Després l'utilitzen per fer-ne palets de plàstic que serveixen per a indústries com ara càrnies, farmacèutiques, etcètera.

Cal remarcar que el percentatge d'impropis és menor que en la recollida selectiva d'altres residus. Ens van dir que era del 5%, amb poques variacions. També ens van comentar que no s'han d'incloure-hi taps de determinats productes cosmètics (sobretot aquells que són fràgils i no són flexibles, que normalment són de baquelita), taps metàl·lics (per exemple de pots de pintura o de pots de vidre), ni xapes de refrescos.

En aquesta empresa també reciclen altres tipus de plàstics: ampolles, caixes, CD, rodets..., així com paper de diari, llaunes...

Aspecte que tenen els taps quan surten del molí.

Llaunes de refrescos premsades provinents de l'hostaleria i també dels creuers que arriben al port de Barcelona, a punt per anar a una foneria d'alumini.

Piles de bosses de plàstic preparades per ser transformades en altres productes.

En acabar la visita ens van explicar que el reciclatge és un procés d'alt impacte energètic i ambiental, fet que suposa un elevat cost econòmic. El futur, doncs, passa per generar menys residus i reutilitzar els envasos diverses vegades.

Del vinil a l'MP3 (I)

L'evolució dels aparells electrònics evoluciona d'una manera trepidant. Empesos per aquesta revolució, en pocs anys hem hagut de saltar a diferents suports per enregistrar i preservar els nostres records, sigui en fotografia, sigui en vídeo o so.

Segurament algun cop heu tingut curiositat per saber com una cosa que podem veure o escoltar es pot emmagatzemar i posteriorment tornar-la a veure o escoltar. En les següents línies intentaré explicar com és possible això, centrant-me en el cas del so.

Com tots sabem, per enregistrar qualsevol so s'utilitza el micròfon. Però realment què fa, el micròfon? A l'interior de l'esponja que sempre hem vist del micròfon hi ha una petita i fina membrana que, quan nosaltres parlem, fem vibrar amb la nostra veu. Per fer-vos una idea d'aquest cas, podeu provar de parlar sobre una fulla de paper (el paper equivaldria a la membrana que hi ha a l'interior del micròfon) i al mateix temps aguantar el paper amb la mà estesa a sota. Aquesta vibració que notareu en el paper no és cap altra cosa que el moviment de les ones.

Els micròfons estan protegits amb una escuma

Doncs bé, el micròfon és un aparell elèctric i aquesta vibració que provoquem a la seva membrana fa que alterem l'electricitat que passa per ell. Aquesta afectació es transmet a través del cable del micròfon per mitjà de l'electricitat (ones elèctriques) fins a l'aparell electrònic on el tinguem connectat, que s'ocuparà d'interpretar aquestes alteracions en el corrent.

Algun cop hem sentit les paraules *analògic* i *digital*. Què signifiquen i quina diferència hi ha? Em realitat són dos sistemes diferents per tractar i enregistrar el so.

Analògic prové de la paraula anàleg o igual. Això vol dir que allà on ho enregistrem quedarà exactament igual que l'original. Aquesta tecnologia sempre implica que allà on gravem serà una superfície el que modificarem. El vinil o la cinta de casset són un exemple de suports analògics. Quan nosaltres enregistrem en vinil, l'agulla el que fa és degradar la superfície del disc, i en el cas de la cinta de casset, modificar la posició de petites partícules metàl·liques que conté mitjançant magnetisme (imants). Què passa quan volem reproduir un vinil o un casset que hem gravat? L'efecte és igual que quan parlem amb un micròfon: l'agulla del vinil o el capçal del casset alteren el corrent elèctric segons les alteracions que hi hagi a la superfície d'aquests suports.

El vinil i les cintes de casset han estat substituïdes per altres suports

Però el sistema analògic té alguns inconvenients: per exemple, si volem fer còpies successives una rere l'altra, l'última còpia haurà perdut fidelitat. Això és com quan volem fer una còpia de la clau de casa a partir de claus que ja eren còpies de les originals. Les últimes còpies que es fan tenen més probabilitats que no vagin bé per obrir la porta.

També ens podem trobar que, amb el temps, el material amb què està fabricat el vinil o la cinta de casset es deteriori per la humitat o la calor i que, per tant, en el moment de reproduir ens puguem trobar que no soni com el primer dia.

En el cas del sistema digital, el so no es guarda, sinó que s'interpreta i es desa en una successió de zeros i uns en un fitxer informàtic.

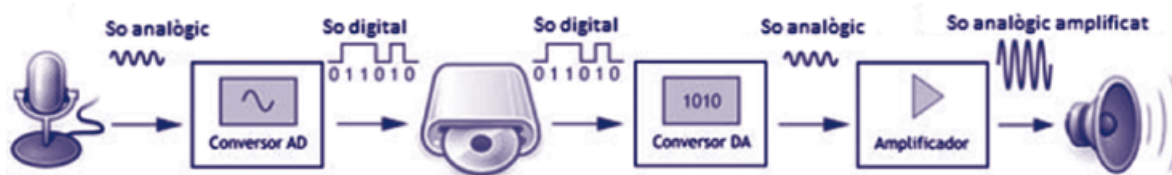
Els avantatges més rellevants que té el sistema digital sobre l'analògic són:

- En poc espai podem emmagatzemar gran quantitat de música.
- Es poden fer tantes còpies com es vulguin sense perdre gens de qualitat.
- Els canvis de temperatura o d'humitat no afecten l'enregistrament.
- Accés directe a una cançó (no cal haver de passar tota

la cinta per escoltar l'última cançó).

- Un cop enregistrat, és més fàcil de poder editar i modificar.

En el sistema digital, el micròfon captura del mateix sistema el so que arriba a l'ordinador, que té una targeta de so que té la funció de convertir el senyal de l'ona elèctrica en un senyal digital (successió d'uns i zeros). En el cas de la reproducció d'un fitxer de l'ordinador, el procés és invers. L'ordinador envia la successió d'uns i zeros a la targeta de so, que la sabrà interpretar per generar una ona que quan arribi a l'altaveu el faci vibrar i que, per tant, ho puguem escoltar.

Com hem comentat, la targeta de so de l'ordinador és l'encarregada de convertir un so real en informació que només entenen les màquines. Aquest procés es coneix com a codificació. I en el cas invers, rep el nom de descodificació.

Quan es projecta una cinta de cinema, sabem que hi ha una bobina que té una successió de fotos que, en pas-

sar-les ràpid, generen una animació. Doncs en el cas de la codificació del so, el procés és força semblant.

Quan la targeta de so rep un senyal (que no deixa de ser una ona de so), ella va fent *fotografies* cada cert període de temps molt i molt curt.

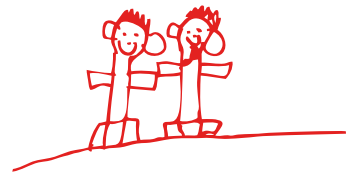

En la gràfica de la dreta es pot veure l'ona resultant, que és la successió de *fotografies* que ha fet la targeta de so del nostre ordinador, on cada esglaó és una foto. Que la qualitat d'aquestes *fotos* sigui més bona depèn de dos factors:

- El mostreig o freqüència: és l'interval en què es triga entre fer una captura i la següent.
- La resolució de cada mostreig: la quantitat d'informació que es guarda de cada captura. Això és semblant a la càmera digital de fotos: com més píxels té, més detalls guardarem d'aquella foto.

Per tant, si volem guardar de la manera més fidel possible el so en digital, hem de mirar que el mostreig i la resolució siguin alts.

Aquestes captures es guarden en un fitxer en un format concret. El format és el que dicta com s'escriu (com es codifica) a la memòria el so en els nostres aparells electrònics.

“¡Pues te los quedas!”

En la revista “L’Amic” de l’any passat, amb motiu del 75è aniversari de l’acabament de la Guerra Civil, es va publicar un fragment d’un treball inèdit de Benet Valentí sobre la guerra a Bonmatí. Josep Pigem (Bonmatí 1925), en les seves memòries, també fa esment dels últims dies de la Guerra Civil a la Colònia i dels efectes immediats que va tenir. El molí del Llor, on residia en aquella època, era un lloc indispensable per a la provisió de farina per a la població. El seu és un relat personal, de vivències, de records i de sentiments.

Els últims dies, amb motiu de l’aproximació de les tropes franquistes, la gent afectada per les seves activitats durant el temps de la República, per una seguretat de convivència, es desplaçaven cap a França. Els altres vam restar en espera del que pogués succeir. Els del molí vam haver d’anar a dormir una nit a la Rovira de Sant Julià, com a seguretat, per l’amenaça de voladura de la central elèctrica.

El dia 5 de febrer de 1939 volaren els ponts de l’entrada de la colònia de Bonmatí i el de can Roure, situat a la carretera d’Olot a Girona.

Al vespre ja se sentiren els primers trets que ens notificaven que ja teníem les tropes nacionals a l’altre costat del riu. Tothom anà a amargar-se en el lloc que considerava més segur. Als soterranis del molí ens reunírem tota la meva família, els de cal Manyà, els de can Nic i dos treballadors de la central, en Jaume i l’Esteve. Passàrem tota la nit als soterranis amb un petit braser de foc i escoltant els trets que de tant en tant se sentien. Fins l’endemà a primera hora de la tarda les tropes nacionals no travessaren el riu i, amb lluita sagnant, les forces del general Franco entraren a la colònia Bonmatí matant a tothom que se’ls posava al davant. Nosaltres, la segona vegada que picaren a la porta, vam obrir i vam trobar-nos al davant d’una columna de soldats. La nostra salutació va ser: “¡Arriba España y viva Franco!”, i ens contestaren: “¿Ahora, hijos de puta?” Ens van dir totes les injúries que els va donar la gana. La gran sort va ser que un oficial es va posar al mig del pati del molí i, amb el fuet a la mà, va anar donant-los garrotades i cridant: “¡Venga, pa’lante!” No va deixar parar cap soldat. Quan l’oficial va marxar, ens posà un soldat amb una bandera perquè complís la mateixa missió, fins que acabés de passar tota

la tropa. Aquest objectiu va ser la nostra gran sort perquè, si no, ens cruspexen a tots de viu en viu.

Els resultats de tota aquesta batalla?... Sortint de casa per un costat trobàvem el sereno de la fàbrica mort. Anant en direcció a la casa del director, en una habitació de la seva vivenda, vuit o nou soldats morts, sobre dos dits de sang; un d’ells, però, havent tingut la fortuna de tirar-se a terra fent el mort al mig dels altres, es va salvar. Si anaves en direcció a la colònia, al jardí de can Vinyoles, sis o set soldats morts... Conclusió: una fatal desgràcia.

Però, quan semblava que tot el mal temps havia passat, al captard es presentà al molí un soldat moro amb quatre pelots a la barba que ens agafà a mi i al meu company, Pelai Coll, dient-nos “¡Rojos!”, ens posà de cara a la paret i agafà el fusell. La meva mare, amb crits de desesperació i clemència, penjant-se-li al coll, digué: “¡Déjame los, que son mis hijos!” El criminal, observant la meva mare i donant-li una empenta, pronuncià aquestes paraules: “Si son tus hijos, ¡pues te los quedas!” Amb tota la sort d’aquest món ens va deixar vius. El meu company, per aquesta feta, va tenir l’atenció a la meva mare de qualificar-la com una segona mare.

La meva mare, amb una devoció religiosa en aquells moments tan tràgics necessitats d’ajuda, portava al pit una marededéu del Roser petita de metall d’uns dotze centímetres aproximadament que teníem, i ella sempre va justificar que la Mare de Déu ens havia salvat.

Precisament parlant d’aquesta marededéu, no compliria el meu deure si no relacionés la seva existència entre nosaltres. Un bon dia, precisament jo em vaig adonar que al costat de la paret on estava destinat el baixador

dels sacs sortia un tub en forma de sisavat. La meua sorpresa va ser molt gran i, desfent el seu enterrament, va aparèixer la marededéu, amb molt bona acollida per tota la família i amb la incògnita de com en plena guerra, en què els sants no existien, havia arribat a aquest destí. Incògnita que al dia d'avui en què escric la present relació encara existeix.

Els meus pares, presentant-li la seva estimació, van posseir una marededéu del Roser molt més gran i li feren construir una capella que durant tots els dies de vida que Déu els donà va presidir la calaixera de la seva habitació. Ara, amb gran respecte, la dona i jo també li reservem en un lloc acollida i per la seva diada la venerem posant-li un llum i un ram de flors, al mateix temps, amb les corresponents oracions.

L'Espanya nacional va portar les següents modificacions: es tornaren a activar les devocions religioses, el canvi de moneda, els ponts destruïts, la paralització de les vies de comunicació, les indústries parades... Millor dit: una veritadera misèria. Els treballadors hagueren de passar per la seva depuració per tornar-se a incorporar als seus llocs de treball, la majoria quedaren sense treball perquè van ser classificats pels empresaris segons les seves idees i actuacions exhibides en el temps republicà. Les targetes de racionament tenien la seva activitat per la falta de recursos en les matèries primeres d'alimentació.

Per la part governant, detingueren totes aquelles persones que les consideraven dels ideals contraris al nacionalisme espanyol. Un cop empresonades i jutjades, el resultat va ser corprenedor, amb nou afusellaments a la colònia Bonmatí.

Els ponts foren reconstruïts per l'exèrcit amb batallons de treballadors o persones de la guerra. Les fàbriques es van tornar a posar en funcionament després d'un llarg temps, principalment les que estaven desmuntades per fer material de guerra.

Detallant les irregularitats actuals, incloent-hi la misèria en el racionament, un dia quedà incomplet el del pa. La solució de la part governant junt amb el flequer fou molt

clara: "En el molí tenen unes existències dels pagesos, cal incautar-les i donar subministrament de pa a la colònia." Es presentaren a casa les autoritats encapçalades pel *jefe* de la Falange, exposaren que la colònia no tenia el seu racionament de pa en motiu de les existències actuals al molí dels pagesos, i que calia subministrar la colònia en compliment del seu racionament. El meu pare els va denegar completament tal petició dient: "El que em demaneu no és meu, per tant jo no ho puc acceptar de cap manera, ¡quin prestigi quedaria a casa nostra!" Els va dir: "Quina quantitat de farina necessiteu?" Per cada dia, demanaven 100 quilos. El meu pare va dir: "Veni a buscar-la, que jo us l'entregaré, però que consti que no hi ha cap retenció dels pagesos. Una vegada més buscaré la solució a tal problema i vull demostrar-vos que aquesta casa sempre ha estat moguda per una gran personalitat." Aquest període d'entrega de farina va durar uns deu o dotze dies..., el que no tinc molt clar és si el pagament fou ben correcte...

Josep Pigem Roca

Diferents tipus de paper moneda dels quals es feia ús entre els anys 1936 i 1939.

A la memòria de José Rodríguez

Adiós, Puebla de la Reina,
cuántos paseos me debes.
Nunca volverás a pisar
a la sombra de sus paredes.

Soy un pobre emigrante
que vino a esta tierra extraña.
Pero el recuerdo de mi tierra
lo llevo en mis entrañas.

Mi vida en Cataluña
ha sido siempre muy dura,
por eso nunca olvidaré
a mi noble Extremadura.

De Extremadura tengo recuerdos,
en Catalunya una vida.
Aunque algún día se dividan,
en mi corazón siempre están unidas
estas dos tierras queridas.

José Rodríguez Balcala

Tot l'any a Santa Bàrbara

Santa Bàrbara és la muntanya
que des de la vall contemplem,
son record ens acompanya
si és que lluny d'aquí ens trobem.

A l'estiu, la seva imatge
sempre la tenim present;
amb ses fonts i el verd fullatge
que ens refresca quan hi anem.

A la tardor els castanyers
semblen rossos camps de blat;
alzines, pins i surers
formen un quadre admirat.

I quan arriba l'hivern
a Santa Bàrbara, un matí
al seu cim neu contemplem,
fins i tot a Bellveí.

Que bonica que ets, Santa Bàrbara,
si és en plena primavera!...
Farem de flors una garba
per l'aplec que s'hi celebra.
Pel maig, el segon diumenge.

Avel·lí Rovirola

Si jo fos...

Si jo fos presidenta del meu petit país
faría que aquest fos el més gran,
valent i poderós, esperançador i lluitador
que mai ningú el pogués aturar.

Un país unit,
agafats de la mà i sense deixar-se anar.
Un país amb veu pròpia,
on només els petons ens tapessin la boca.

Si jo fos presidenta d'aquest país,
estaria orgullosa, emocionada.
Aquest petit país,
que sempre em cabria dins del cor.

Un país on aconseguir els nostres somnis
sigui el primer punt de la llista.

Si jo fos presidenta..., si ho fos...
Però no ho sóc.
Sóc una petita part d'aquest gran poble
on volem que el futur estigui a les nostres mans.

Tània Marguí (12 anys)

Un dur dia d'examen

Al nostre amic se li han acumulat els apunts dels últims temes sobre la taula de l'estudi, i una inoportuna ràfega de vent, quan ha obert la finestra, li ha traspaperat els socorreguts apunts d'última hora. La "mala sort" de tenir tants exàmens el mateix dia i la seva mala previsió del temps per estudiar, recurrent als ja coneguts "Tinc temps", "Avui no hi ha res per estudiar" o "Ja m'ho sé", l'estan posant molt nerviós i els conceptes de literatura, biologia i anglès li ballen claqué entre les neurones. La memòria prodigiosa amb què ha trampejat les dificultats en el curs anterior sembla que s'està oxidant i la taula periòdica dels elements balla sense connexió dins el seu cap. Palíndrom, hipèrbole, perífrasi verbal, lleis de Mendel, logaritmes neperians..., com plagudes paraules per a aquestes hores.

La poca previsió a l'hora d'anotar les dates als fulls dels apunts, i el fet de deixar-los escampats i sense numerar sobre la ratllada taula de l'estudi fan augmentar la seva ansietat, i decideix anar-se'n a dormir després del desastre ocasionat pel vent. "Demà estaré més descansat i m'aixecaré aviat", diu, quasi en veu alta, per intentar aplacar la veu de la seva consciència, que li repeteix i repeteix que això no va bé. A la nit, la contínua inquietud de no quedar-se adormit li fa obrir un ull cada tres quarts d'hora, per comprovar que el despertador tampoc no s'ha adormit. Des dels Reis Catòlics fins a Napoleó, van desfilar personatges pels seus somnis, camuflats en mil i una disfresses i remonent tota la informació en una batalla que, com els apunts, està agafada pels pèls.

"A quien madruga, Dios le ayuda", li diu la seva àvia cada setmana quan li dona una modesta propina. Per això, entre lleganyes, decideix llevar-se i confiar en la sort i el cafè matinal com la millor alternativa possible al dur dia d'exàmens.

Arriba dels primers a la classe per agafar lloc en el primer examen del matí; estratègicament es col·loca a les últimes files, esperant que el professor es quedi al davant i pugui, així, sentir alguna resposta *xivada* o encertar els remoguts apunts. I així passarà tot el matí: maleint el professor que li té mania, i que l'ha canviat de lloc, o aquell altre que no li treu els ulls del damunt i li impideix consultar els companys.

Sortint de l'examen, el típic comareig amb els setciències de la classe sobre el que han respost i quin era el resultat d'aquella suma en què s'havia descuidat de canviar el signe. Mentalment comença a corregir i restar-se punts pel que havia deixat en blanc o per l'imperdonable error de llegir

malament la pregunta. Ara dubta si... *El cantar el Mío Cid* verdaderament es va escriure a l'edat de pedra o si era una trampa del profe, o si Anònim era un senyor que havia escrit moltes obres encara que no recordava bé on havia nascut. També dubta recordant si Willy Fogg va ser qui va donar la primera volta al món..., això sí, li sembla recordar que en uns vuitanta dies. Del que sí que està segur és que ha traduït bé l'exercici d'anglès: "*Your father is smoking a pipe in the garden*", que fa referència a "*El teu pare que vesteix esmòquing mentre no sé què fa amb la seva pipa al jardí*".

Quin dia! Sort que l'estoneta del pati servirà per posar una mica d'ordre a les idees i centrar-se la resta del dia. I amb una gran dosi de meditació i renovada energia, després d'endrapar l'entrepà de salami, entra a l'aula disposat a menjar-se el món.

Desesperació: el professor reparteix els exàmens i són de diferents models... Segur que l'altra opció és més fàcil! Exercicis i exercicis, fórmules i més fórmules... Per fi una cosa que entén!, però hi deu haver un error: "*Senyo, aquí hi ha un fallo*"... No entén per què pregunta això de València, perquè si és una ciutat de Galícia... "Pregunté cuál es la valencia del hierro"... Ah, és clar!... Hi ha una trampa, perquè Hierro és una illa de les Balears! ...Però què té a veure tot això amb la química? Després de girar i girar el full i de fer moviments de coll cap als altres pupitres, pensa que no ha portat el mòbil i que li serà complicat respondre alguna cosa més que la data i el nom (però aquestes respostes no puntuen). L'entrega en blanc: sempre hi ha la possibilitat que a tothom li vagi malament i que el professor decideixi fer una repesca.

Sona per fi el timbre que indica el final de la classe i es dona per acabat el suplici. Segurament demà serà millor. Ara haurà de respondre a l'interrogatori de casa sobre com ha anat la jornada: Bé, es clar!

Manuel Bonmatí Pérez

La cuina d'Anna Jorquera

Admiradora i seguidora des de fa anys de la senzillesa de les receptes de la Núria Lladó, l'Anna Jorquera prepara els plats mirant de fer-hi sempre alguna variació i adaptant-los al seu gust. Els seus fidels seguidors, la seva família, diuen que el resultat sempre és excel·lent.

A la foto, "La botiga", pintura de Jordi Quer. Foto de Joan Puig

Espatlla de xai amb patates al forn

Ingredients:

Espatlla de xai
 Patates
 Ceba
 Alls
 Tomates
 Dues fulles de llor
 Oli, sal i pebre
 Un vas de vi blanc
 All i julivert per a la picada

Preparació:

Agafeu una plata per posar al forn, poseu-hi al fons les patates tallades a rodanxes. Talleu les cebes a la juliana i barregeu-les amb les patates. Tireu-hi sal i pebre.
 Una vegada tot amanit, poseu-hi la tomata tallada per la meitat, les fulles de llor i, per sobre, els alls sense pelar.
 Un cop està preparat tot en cru, s'hi posa oli fins a cobrir les patates. Després poseu-hi l'espalla de xai ben amanida amb sal i pebre, i col·loqueu la plata al forn a 200 graus.
 Gireu l'espalla de tant en tant i, una vegada la tingueu mig cuita, tireu-hi la picada d'all i julivert i el vi blanc per sobre.
 Si voleu que l'espalla agafi color, feu l'última cocció amb el gratinador del forn.
 Bon profit!

Flam d'ou

Ingredients:

1 litre de llet semidesnatada
 8 ous
 1 pot petit de llet condensada
 1 tronquet de canyella
 1 llimona
 Sucre (per fer el sucre cremat)

Preparació:

Es fa bullir la llet semidesnatada amb un tronquet de canyella i la pela de la llimona. Quan hagi bullit, deixeu refredar una mica la llet. Llavors traieu la canyella i la pela de la llimona i poseu-hi els 8 ous i el pot petit de llet condensada. Bateu-ho tot junt.
 Es poden fer servir flameres individuals o bé un motlle gran.
 Feu el sucre cremat i poseu-ne a les flametes petites o al motlle gran. Després aboqueu-hi la barreja que hem fet amb la llet i els ous.
 Es posa una plata al forn amb aigua i s'hi fan coure al bany maria les flameres o el motlle fins que qualli la llet.
 També es pot fer el flam amb gust de vainilla. En aquest cas, en lloc de canyella i llimona, hi posarem sucre de vainilla.
 Un cop fred, conserveu el flam a la nevera.
 Bon profit!

M'AGRADA!

Bonmatí unida per un mateix propòsit. Gràcies a tots els veïns que vau ajudar!

A.M.

